

Linjiila Iisaa mo Yuhanna winndi

No Konngol Laamdo laatorii neddo

¹ Gillama e fuddoode bi'eteedo Konngol ina woni. Bi'eteedo Konngol oon ina wondi e Laamdo, wo o Laamdo du. ² Imo wondi e Laamdo gilla fuddoode. ³ E makko Laamdo tagiri huunde fuu. Fay huunde tagaaka si wanaa e makko. ⁴ E makko nguurndam woni, nguurndam daam laatani yimbe annoora. ⁵ Annoora oon ina yayna ley nimre. Nimre ndeen du waawaay jaalaade o.

⁶ Ina woodi neddo mo Laamdo nuli bi'eteedo Yaayaa. ⁷ O warii faa o seedanoo annoora oon, faa yimbe fuu ngoondinira saabe makko. ⁸ Wanaa kanko woni annoora oon, de o warii faa o seedanoo annoora oon. ⁹ Oon woni annoora goon-galaajo gardo ley adunaaru faa yaynana yimbe fuu.

¹⁰ Bi'eteedo Konngol oon ina woni ley adunaaru, wo e makko adunaaru ndu tagiraa, de adunaaru nduun kaa annditaay mo. ¹¹ O warii to jeydaabe makko, de jeydaabe makko been njaabaaki mo. ¹² Ammaa jabbiiibe mo de ngoondini mo been, o hokkii dum'en baawde laataade biibe Laamdo. ¹³ Wo be rimiraabe ko wanaa e yiyam, ko wanaa muuyo terde, ko wanaa muuyo gorko du, ammaa be rimiraabe e baawde Laamdo.

¹⁴ Konngol ngool laatii neddo jom terde de joodii hakkunde meeden. Min nji'ii darja makko, darja mo Bajjo hemrata Baabiiwo. Ley darja makko

oon Baabiiwo ɓanginiri keewal hinney e goonga muudum.

¹⁵ Yaayaa seedanake mo, yeewnii, wi'i:

—Kanko woni mo kaalannoomi haala muudum oon nde mbi'unoomi: «Caggal am ardiido kam waran, sabo imo woni gilla mi tagaaka.»

¹⁶ No hinney makko foti heewude, en fuu en keɓii, hinney dow hinney. ¹⁷ Saabe Muusaa kebirden jamirooje, ammaa hinney e goonga wo saabe Iisaa Almasiihu heɓiraa. ¹⁸ Fay gooto yi'aay Laamɗo abada. Ammaa Bidɗo bajjo gondudo e Baabiiwo oon, kam humpiti en mo.

No Yaayaa seedoranii Almasiihu

(Matta 3.1-12, Marku 1.1-8, Lukka 3.1-18)

¹⁹ Alhuudiyankooɓe Urusaliima neli Lewinkooɓe* e almaami'en to Yaayaa yama dum kam wo moy. ²⁰ O salaaki jaabaade ɓe, o haalani ɓe faa laaɓi:

—Miin, mi wanaa Almasiihu.

²¹ Be yami mo, ɓe mbi'i:

—Aan, wo a moy? A annabi Iliyaasa naa?

O wi'i:

—Mi wanaa.

Be mbi'i mo:

—Wo a Annabaajo oon naa?

O wi'i:

—Mi wanaa!

²² Be mbi'i mo:

—Wo a moy ndelle? Haalan min ko min kaal-tanowa neluɓe min ɓeen. Moy mbi'ataa laatidaa?

²³ O jaabii, o wi'i:

* **1:19** Yimɓe lenyol Lewi ngonnoo ndaaranooɓe golle dewal Laamɗo gilla e jamaanu Muusaa.

—Wo mi yeewnotoодо ley ladde mido wi'a: «moyyintinee laawol Joomiraado»,† hono no annabi Esaaya wi'iri ni.

²⁴ Ndeen nulaabe yuurube to Farisa'en been
²⁵ yami mo:

—Ko wadi ada loota yimbe lootagal batisima‡, si tawii a wanaa Almasiihu a wanaa Iliyaasa a wanaa Annabaajo oon?

²⁶ Yaayaa jaabii be, wi'i:

—Miin, mido loota lootagal batisima, de na woodi dariido hakkunde moodon mo on anndaa.
²⁷ Kanko, o waran caggal am. Miin, mi fotaa fay haɓɓitinde ɓoggi pade makko.

²⁸ Dum fuu wadii Baytaniya lettugal gooruwol Urdun, do Yaayaa lootata yimbe lootagal batisima doon.

²⁹ Jaango majjum, Yaayaa yi'i Iisaa ina wara to muudum, wi'ii:

—Inan jawgel Laamdo donndotoongel hakkeji adunaaru. ³⁰ Dum woni ko mbi'unoomi e makko: «Neddo waran gada am, ardiido kam, sabo imo woni gilla mi walaa.» ³¹ Miin, mi anndaano mo, ammaa mi warii mido loota lootagal batisima faa o ɓangana Israa'iilankooɓe.

³² Yaayaa seedii, wi'i:

—Mi yi'ii Ruuhu ina wa'i hono wuugaandu ina yuura dow kammu ina jippoo faa hodi dow makko.

³³ Miin, mi anndaano mo. Ammaa Nuldo kam mi loota lootagal batisima oon, kam wi'i kam: «Mo nji'udaa Ruuhu ina jippoo dow muudum oon,

† **1:23** Esaaya 40.3. ‡ **1:25** Do wi'ete lootagal batisima dow haala batisima Yaayaa fu, lootagal tuubu maa mutineede du na wi'ee.

kam woni lootoowo lootagal batisima e Ruuhu Ceniido.» ³⁴ Miin, mi yi'ii, mi seedake kanko woni Bii Laamdo.

No Iisaa suborii taalibaabe muudum arandeebe

³⁵ Jaango majjum katin Yaayaa ina darodii e taalibaabe muudum dido. ³⁶ O yi'i Iisaa ina faltoo, o wi'i:

—Inan jawgel Laamdo!

³⁷ Taalibaabe dido been nani ko o haali duum, njokki Iisaa. ³⁸ Iisaa yeeyii, yi'i iibe njokki dum, wi'i be:

—Dume pilotodon?

Be njaabii, be mbi'i:

— *Rabbi* (dum na firta «Moodibbo»), toy njoodidaa?

³⁹ O wi'i be:

—Ngaree ndaaree!

Ndeen be ngari, be nji'i do o joodii doon. Wakkati oon wo yamnde nay laasara. Be ngondi e makko ko heddii e nyalaande ndeen.

⁴⁰ Andire sakiike Simon Piyeer oon wo gooto e dido nanbe haala Yaayaa de njokki Iisaa. ⁴¹ Ko Andire artii e wadude fu wo filowaade sakiike muudum Simon oon. O wi'i dum:

—Min nji'ii Almasiihu (dum na firta «Mo Laamdo subii»).

⁴² O yaari dum to Iisaa. Iisaa ndaari Simon, wi'i dum:

—Aan Simon bii Yuhanna, caggal joonin a indirte Kefas.

(Kefas e Piyeer fuu wo gootum. Maanaa inde deen wo «Hayre».)

No Iisaa noddiri Filipu e Natanayel

⁴³ Jaango majjum, Iisaa anniyii yaade Galili. O hawri e Filipu, o wi'i dūm:

—Jokkam!

⁴⁴ Filipu ina jeyaa Baytisayda, ngalluure nde Andire e Piyeer fuu njejaa e muudum ndeen.

⁴⁵ Filipu hawri e Natanayel, wi'i dūm:

—Min nji'ii mo haala muudum winndaa ley Tawreeta Muusaa e ley dewte annabaa፩e oon. Wo Iisaa Nasaraatuujo bii Yuusufi oon.

⁴⁶ Natanayel wi'i mo:

—Yalla ko woodi ina waawi yuurude Nasaraatu naa?

Filipu jaabii mo, wi'i:

—War ndaar!

⁴⁷ Iisaa yi'i Natanayel ina fonndii dūm, de haali haala makko wi'i:

—Inan Israa'iilanke jaati, mo hiila fuu walaa e muudum.

⁴⁸ Natanayel wi'i mo:

—Toy anndudaa kam?

Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Mi yi'ii ma ley yibbi gilla Filipu noddaay ma.

⁴⁹ Natanayel jaabii, wi'i:

—Moodibbo, wo a Bii Laam፩o, wo a kaananke Israa'iila!

⁵⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Saabe mi wi'ii mi yi'ii ma ley yibbi duum tan ngoondinir፩aa naa? A yi'an ko ፩uri dūm haay-naade.

⁵¹ Ndeen o wi'i Natanayel:

—Goonga kaalanammi on: on nji'an kammu ina udditoo, on nji'an maleyka'en Laam፩o ina yee፩a ina njippoo dow Bii Ned፩o.

2

No Iisaa waḍiri maande ley ɓangal

¹ Balde diidi caggal duum, ɓangal waḍi ley ngaluure wi'eteende Kaana ley leydi Galili. Inna Iisaa ina tawaa toon. ² Iisaa e taalibaaɓe muudum du noddaama ngara kawra e ɓangal ngaal. ³ Nde cabijam maɓɓe timmunoo ndeen, inna Iisaa wi'i:

—Be ngalaa cabijam.

⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Debbo, dume dum waɗata en?* Wakkati am yonaay tafon.

⁵ Inniiko wi'i gollooɓe ɓeen:

—Ko o yamiri on fuu, ngadon.

⁶ Doon ina woodi loode kaaye jeegom, ndee fuu na hooya liitereeji capande jeetati faa yot-too hemre e noogay. Loode deen wo faa Alhudiyaankooɓe lootaroo saabe diina. ⁷ Iisaa wi'i ɓe:

—Kebbinee loode deen ndiyam.

Be kebbini de faa de keewi. ⁸ O wi'i ɓe:

—Joonin kaa, nyedee dam njaarane hooreejo ɓangal oon.

Be njaari. ⁹ Nde hooreejo oon meedunoo ndiyam mbaylitaadam cabijam daam ndeen, anditaay to dam ittaa. De gollooɓe nyeduɓe ndiyam daam ɓeen kaa ina anndi. O noddi ɓanɗo oon, ¹⁰ o wi'i dum:

—Yimɓe fuu cabijam mbeldam mboowi ar-toraade. Nde yimɓe njari faa heewi fu, ndeen

* **2:4** E geresankoore haala ka ina waawi fiirtireede nii: Debbo, walaa ko suudii hakkunde meeden. Dum hollii Iisaa ina muuyi inna muudum hooloo dum e ko waɗata duum.

ɗam welaa ɗaam du yaretee. De aan kaa, aɗa resi mbeldam ɗam faa joonin.

¹¹ Nii Iisaa golliri maande muudum haayniinde arandeere ley ngalluure Kaana ley leydi Galili. O ɓangini teddeengal makko, taalibaaɓe makko been ngoondini mo. ¹² Caggal duum, o dilli Kaana, o yehi ngalluure wi'eteende Kafarnahum, kanko e inniiko e minyiraaɓe makko e taalibaaɓe makko. Be ngonni toon balde seeda.

No Iisaa riiwri luumotooɓe ley suudu dewal mawndu

(Matta 21.12-13, Marku 11.15-17, Lukka 19.45-46)

¹³ Nde iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Faltagol† ɓadinoo ndeen, Iisaa yehi Urusaliima. ¹⁴ To taliyaare suudu dewal mawndu toon o tawi luumotooɓe ga'i e baali e buugaali e weccoɓe ceede ina njoodii. ¹⁵ O sowi ɓoggi, o wadi dorowol, o riiwi ɓe fuu ɓe mburtoo suudu dewal mawndu nduun, kamɓe e ga'i maɓɓe e baali maɓɓe. O sankiti ceede weccoɓe been, o hippi taabaaje maɓɓe. ¹⁶ O wi'i soottooɓe buugaali been:

—Ittee dum do! Taa ngadon suudu Baaba am ndu suudu luumo!

¹⁷ Taalibaaɓe makko been miccitii ko Binndi diin mbi'i duum:

«Hirande suudu maa laatanake kam kaɓɓu-ko'u.»‡

¹⁸ Ndeen hooreeɓe Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

† **2:13** Iidi Faltagol wo miccinoori nyannde nde Laamɗo wurtini Israa'iila'en Misira. Indi miccina no maleyka faltorii suudu fuu ndu yiyam mooytaa e dammbugal muudum. ‡ **2:17** Jabuura 69.10.

—Haaynde ndeye kollataa min ada foti wadude ko ngadudaa duum?

¹⁹ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Li6ee suudu dewal ndu. Si on li6ii ndu, on nji'an mido nyi6too ndu ley balde tati.

²⁰ Be njaabii mo:

—Suudu ndu nyi6iraama duubi capande nay e jeegom. De aan, a nyi6toto ndu ley balde tati naa?

²¹ Ammaa ko Iisaa wi'i suudu nduun duum, wo hoore muudum sappii. ²² Nde Iisaa ummitinoo ndeen, taalibaa6e muudum been miccitii ko haalnoo dum. Be ngoondini ko Binndi diin mbi'i duum e haala ka o haalnoo kaan.

²³ Nde Iisaa wonnoo Urusaliima iidi Faltagol ndeen, heewe6e ngoondinii mo sabo nji'ii kaayeeffiji di o wadi diin. ²⁴ Ammaa Iisaa hoolaaki 6e faa hokkita 6e hoore muudum, sabo imo anndi 6e fuu. ²⁵ Walaa ko fay gooto seedanoo mo ko woni e bi66e-Aadama, sabo imo anndi ko woni e mu66en.

3

No Iisaa haaldiri e Nikodemu

¹ Ina woodi gorko Farisaajo bi'eteedo Nikodemu, gooto e hooree6e Alhuudiyankoo6e.

² Gorko oon yehi to Iisaa jemma, wi'i dum:

—Moodibbo, miden anndi a jannginoowo yuurudo to Laamdo, sabo fay gooto waawaa wadude maandeeji kaayniidi di ngadataa diin si Laamdo waldaa e muudum.

³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Goonga kaalanammaami: fay gooto waawaa yi'ude laamu Laamdo tawee rimtaaka katin.

⁴ Nikodemu wi'i mo:

—Noy mawdo waawiri rimtireede? Imo waawi yeccaade e reedu inniiko, de o rimee katin naa?

⁵ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Goonga kaalanammaami: si wanaa neddo rimtiree ndiyam e Ruuhu fu waawaa naatude laamu Laamdo. ⁶ Ko bii-Aadama rimata duum wo bii-Aadama. Ko Ruuhu oon du rimata wo ruuhu. ⁷ Taa dum haayne saabe mi wi'ii ma sanaa ndimtedon katin. ⁸ Henndu ina wifira do muuyri fuu. Ada nana bifi mayru, de a anndaa to ndu yuuri, a anndaa to ndu yahata. Hono noon dimraado Ruuhu oon du worri.

⁹ Nikodemu wi'i mo:

—Noy dum laatortoo?

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Wo a jannginoowo mawdo ley Israa'iila de a anndaa dum naa? ¹¹ Goonga kaalanammaami: minen, ko min anndi min kaalata, ko min nji'i min ceedotoo, de onon le, on njabataa seedaaku amin. ¹² Si on ngoondintaa nde kaalanammi on haala kulle adunankooje fu, noy ngoondinirton si mido haalana on haala kulle dow kammu? ¹³ Fay gooto yeejaay dow kammu, si wanaa yuurudo dow kammu oon, dum woni Bii Neddo. ¹⁴ Hono no Muusaa toowniri mboddi njamndi mbodeeri ley ladde ni, sanaa Bii Neddo du toowniree hono noon, ¹⁵ faa goondindo mo fuu heba nguurdam nduumiidam.

¹⁶ Sabo Laamdo ina yidi yimbe adunaaru faa hokitiri Biyum bajjo, faa goondindo oon fuu taa halka ammaa heba nguurdam nduumiidam.

¹⁷ Laamdo nuliraay Biyum oon e adunaaru faa Biyum oon saroo adunaaru ndu. Ko o nuliraa

dey, faa yimbe adunaaru kisira saabe makko. ¹⁸ Goondindo mo fuu sarataake. Mo goondinaay mo fuu saraama gilla joonin, sabo goondinaay Bii Laamdo bajjo oon.

¹⁹ Inan sariya oon: annoora warii e adunaaru, de yimbe cubii nimre dow annoora sabo golleeji mu66en wo bondi. ²⁰ Bondo tagu yidaa annoora, battataako dum saabe hulde taa golleeji muudum bondi diin bangu. ²¹ Ammaa goongante waran e annoora faa golleeji di wadiri saabe Laamdo diin banga.

No Yaayaa seedorii kabaaru Iisaa

²² Caggal duum, Iisaa yaadi e taalibaa6e muudum leydi Yahuudiya. O 6ooytidi e ma66e toon, imo loota yimbe lootagal batisima. ²³ Yaayaa du ina loota yimbe lootagal batisima to Aynon toon dakkol Salim, sabo ndiyam ina heewi toon. Yimbe ina ngara ina lootiree ndiyam daam. ²⁴ Tawi Yaayaa nanngaaka wattaa ley kasu tafon.

²⁵ Taalibaa6e Yaayaa been njeddunduri e Alhudiyanke haala laa6al. ²⁶ Be njehi to Yaayaa, 6e mbi'i dum:

—Moodibbo, gorko gondunoodo e maa gere ooto gooruwol Urdun mo ceedanidaa oon, kanko du imo loota yimbe lootagal batisima, de yimbe fuu ina njaha to makko.

²⁷ Yaayaa jaabii 6e, wi'i:

—Neddo waawaa hebude fay huunde si wanaa ko Laamdo hokki dum. ²⁸ Onon e ko'e mon, on seede6e am mi wi'ii mi wanaa Almasiihu, de mido artii mo nuleede. ²⁹ Gaddanaado debbo 6anjaado, kam woni 6anjaado. Dammbodyido e gorko

oon ina darii, ina hettindii. Si o nanii daande baɗudo oon, o seyoto sanne. Nii seyo am ngoon hiɓɓiri. ³⁰ Na tilsi kanko o toowa, de miin le mi leeya.

³¹ Yuurudo dow oon, kam woni dow huunde fuu. Yuurudo e leydi wo jeyaado e leydi, ina haala haalaaji jeyaado e leydi. Yuurudo dow kammu oon, kam woni dow huunde fuu. ³² Ko o yi'i e ko o nani o seedotoo, de yimɓe kaa jabataa seedaaku makko. ³³ Jaɓudo seedaaku makko oon, laaɓinii Laamdo wo goongante. ³⁴ Mo Laamdo nuli oon, wo ko Laamdo haali duum haaltata, sabo Laamdo hokkii mo Ruuhu mo walaa haddi. ³⁵ Baabiiwo oon ina yidi Biddo oon faa watti huunde fuu e junngo makko. ³⁶ Goondindo Biddo oon hebii nguurndam nduumiidam. Mo goondinaay Biddo oon hebataa dam, tikkere Laamdo du ina heddii e muudum.

4

No Iisaa haaldiri e Samariyanke debbo

¹ Farisa'en nanii wi'aama Iisaa ina loota yimɓe lootagal batisima, ina heba taalibaaɓe faa ɓuri Yaayaa. ² Tawi Iisaa e hoore muudum kaa lootaay fay gooto, wo taalibaaɓe muudum. ³ Nde Iisaa nannoo ko haalanoo e muudum fu, dilli leydi Yahuudiya, yeccii leydi Galili. ⁴ Sanaa o rewa ley leydi Samariya. ⁵ O yottii ngalluure Samariya wi'eteende Sikar dakkol ngesa nga Yaakuuba hokkunoo ɓiyum Yuusufi ngaan. ⁶ Doon ɓunndu Yaakuuba nduun woni. Tawi Iisaa tampii du e jahaangal ngaal, de joodfii daande ɓunndu nduun

faa fowta. Wakkati oon wo hakkunde naange.

⁷ Samariyanke debbo wari yoogude. Iisaa wi'i mo:

—Hokkam ndiyam, mi yara!

⁸ Tawi taalibaaɓe makko ɓeen njehii ley ngallu-
ure toon faa coodowa nyaamdu. ⁹ Debbo oon wi'i
Iisaa:

—Noy waɗi de aan, Alhuudiyanke, aɗa ɗaaroo
kam miin, Samariyanke, ndiyam faa njaraa?

Sabo Alhuudiyankooɓe e Samariyankooɓe wo
harmundurɓe.

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si aɗa anndunoo no dokke Laamɗo poti,
e bi'udo ma kokkaa dum ndiyam yara oon, a
nyaagotono mo, o hokke ndiyam nguurndam
njaraa.

¹¹ Debbo oon wi'i mo:

—Joomam, a walaa cafirgal. Bunndu ndu ina
luggi. Toy keɓataa ndiyam nguurndam daam?

¹² Aan, aɗa ɓuri maama amin Yaakuuba kokkudo
min ɓunndu ndu oon teddude naa? Kanko e
ɓiɓɓe makko e daabaaji makko fuu, e mayru ɓe
njaratano.

¹³ Iisaa jaabii mo:

—Neddo fuu jardo ndiyam dam domɗan katin,
¹⁴ ammaa jardo ndiyam dam kokkammi daam
fuu, domɗataa faa abada. Sabo ndiyam dam
kokkammi daam laatanto dum ndiyam iloojam
mbuurnoojam dum nguurndam nduumiidam.

¹⁵ Debbo oon wi'i:

—Joomam, hokkam ndiyam daam taa mi domɗa
katin, sakko mi wartana yoogude do katin.

¹⁶ Iisaa wi'i mo:

—Yahu noddoy gora, ngardon!

¹⁷ Debbo oon jaabii mo:

—Mi walaa goriwo.

Iisaa wi'i mo:

—A haalii goonga ko mbiidaa a walaa goriwo duum. ¹⁸ A bananooma worbe njoyo. Mo ngonduda joonin oon du, wanaa gora. A haalii goonga.

¹⁹ Debbo oon wi'i mo:

—Joomam, laabanii kam a annabaajo.

²⁰ Maamiraaɓe amin ndewii Laamɗo dow waamnde nde, de onon Alhuudiyankooɓe kaa, oɗon mbi'a to Urusaliima tan Laamɗo haani reweede.

²¹ Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, goondinam: wakkati waran, nde ndewoton Baabiiwo tawee wanaa e waamnde nde, wanaa Urusaliima. ²² Onon Samariyankooɓe, oɗon ndewa ko on anndaa, de minen Alhuudiyankooɓe, ko min anndi min ndewata, sabo kisindam to Alhuudiyankooɓe yuurata. ²³ Wakkati ina wara, yottake jaati, nde rewirooɓe Laamɗo goonga been ndewirta dum Ruuhu e goonga. Wo rewooɓe hono been Baabiiwo filotoo. ²⁴ Laamɗo wo Ruuhu. Rewooɓe mo been sanaa ndewira mo ruuhu e goonga.

²⁵ Debbo oon wi'i:

—Mido anndi Cuɓaado bi'eteedo Almasiihu oon wo garoowo. Nde o wari fu, o humpitan min huunde fuu.

²⁶ Iisaa wi'i mo:

—Wo dum miin, mo kaaldataa oon.

No Samariyankooɓe heewɓe goondiniri Iisaa

²⁷ Wakkati oon fu, taalibaaɓe makko been njot-tii. Ko Iisaa haaldata e debbo oon duum haaynii

6e, de fay gooto maɓɓe yamaay mo dume o haajaa e debbo oon naa ko waɗi imo haalda e muudum. ²⁸ Ndeen debbo oon yoppi loonde muudum toon, fornyii wuro haalanowi yimɓe, wi'i:

²⁹ —Ngaree ndaaree gorko kaaltando kam ko ngadunoomi fuu. Yalla wanaa kanko woni Almasiihu naa?

³⁰ Be njalti ngalluure, 6e ponndii to Iisaa.

³¹ Wakkati oon, taalibaaɓe been nyaagii mo, ina mbi'a:

—Moodibbo, tinna nyaamu!

³² O jaabii 6e, o wi'i:

—Mido jogii ko mi nyaama ko on anndaa.

³³ Taalibaaɓe been ina yamundura:

—Dum le, won gaddando mo ko nyaamete e naa?

³⁴ Iisaa wi'i 6e:

—Nyaamdu am wo waɗude muuyɗe Nulɗo kam oon e yottinde golle muudum. ³⁵ Onon, odon mbi'a: «Faa hannden lebbi nay de tayri wara.» De miin kaa mido wi'a on: yeptee gite mon, yeewee gese fuu benndii, njonii tayeede. ³⁶ Tayoowo heɓan mbarjaari, resana nyaamri ndi nguurn-dam nduumiidam, faa aawudo e tayudo fuu cey-odoo. ³⁷ Dum tabintinta banndol bi'oowol: «Godɗo ina aawa, godɗo ina taya.» ³⁸ Mi nulii on tayowon ngesa nga on tampanaay. Woɓɓe tampi, de odon mbeltii e tampiri muɓɓen.

³⁹ Samariyankooɓe heewɓe ley ngalluure ndeen ngoondinii Iisaa saabe haala debbo ceediido de wi'i: «O haaltanii kam ko ngadunoomi fuu.» ⁴⁰ Nde Samariyankooɓe been njottinoo Iisaa ndeen, nyaagii mo o wonda e muɓɓen. O waɗi doon balde

difi. ⁴¹ Yimbe heewbe ngoondini mo katin saabe konngol makko. ⁴² Be mbi'i debbo oon:

—Joonin, wanaa saabe haalaaji maa diin tan min ngoondiniri. Ko min ngoondiniri dey, minen e ko'e amin, min nanii konngol makko, min annditii kanko jaati woni Kisinoowo adunaaru.

No Iisaa selliniri bii howruujo kaananke

⁴³ Caggal balde difi deen, o dilli doon, o yehi Galili. ⁴⁴ Kanko e hoore makko o seedake: «Annabaajo teddintaake e ley wuro muudum.»

⁴⁵ Nde o yottinoo Galili ndeen, Galilinkooɓe njaɓɓorii mo juude difi, sabo kambe du be njehiino iidi Urusaliima, be nji'iino ko o gollunoo ley iidi ndiin duum.

⁴⁶ Ndeen Iisaa warti Kaana ley leydi Galili, do o waylitinoo ndiyam o wadi dam cabijam doon. Ina woodi howruujo kaananke gomma mo biyum sellaa ley Kafarnahum. ⁴⁷ Nde howruujo oon nanoo Iisaa yuuri Yahuudiya wartii Galili fu, yehi to Iisaa, nyaagii dum jippoo dannaowa dum biyum badiido maayde. ⁴⁸ Iisaa wi'i mo:

—Si on nji'aay maandeeji e kaayefiiji fu, on ngoondintaa.

⁴⁹ Howruujo kaananke oon wi'i mo:

—Joomam, en njaha gilla biyam oon maayaay.

⁵⁰ Iisaa wi'i mo:

—Hootu, biya dadii.

Gorko oon goondini ko Iisaa wi'i dum, hooti.

⁵¹ Ko o hootata duum, gollooɓe makko kawrowi e makko dow laawol, kaalani mo, mbi'i:

—Biya oon dadii.

⁵² O yami be wakkati oye suka o samtanaa. Be mbi'i mo:

—Yamnde go'o badagol sallifana keenan jontere ndeen yoppi mo.

⁵³ Baaba suka oon annditi wakkati oon jaati Iisaa wi'unoo dum: «Biya oon dadii!» Nii kanko e koreeji makko fuu 6e ngoondiniri Iisaa. ⁵⁴ Dum woni maande dida berde nde Iisaa golli leydi Galili. O wadii dum nde o yuurnoo leydi Yahuudiya.

5

No Iisaa selliniri bonnguujo

¹ Caggal duum, iidi Alhuudiyankoo 6e ina wada. Iisaa yehi Urusaliima faa fota e iidi ndiin. ² Ley Urusaliima toon, dakkol dammbugal wuro bi'eteengal Dammbugal Baali ngaal, ina woodi luggere ndiyam. Inde wi'ee Baytijata e ibraninkoore. Dande joy ina piilii nde. ³ Nyaw 6e heew 6e ina pikkii ley dande deen: wum 6e e bonnguu 6e e 6e balli mu 66en fuu mbaati. [⁴ *] ⁵ Gorko nyaw rufo duubi capande tati e jeetati ina woni doon. ⁶ Iisaa yi'i imo fukkii, annditi o 6ooydii e nyawu nguun, yami mo:

—Ada yidi sellude naa?

⁷ Nyaw doo oon jaabii mo, wi'i:

—Joomam, mi walaa fay gooto balloowo kam naatude ley luggere nde wakkati ndiyam mayre iirii. Nde piliimi naatude fuu, tawan goddo artake kam.

⁸ Iisaa wi'i mo:

* **5:4** E dereeji 6ooydi, goddi ina beyda aaya 4: I6e ndoomi faa ndiyam dam iiroo, sabo maleyka Joomiraado ina jippoo e luggere nde wakkati wakkati, ina iira ndiyam dam. Nyaw doo artiido jippaade e ndiyam daam nde dam iirii ndeen, dadan ko nyawu muudum laatii fuu.

—Umma, hooyu daddo maa, yahu!

⁹ Wakkati oon fu, gorko oon dadi, hooyi daddo mum fudditi yaade.

Dum hawrii e nyalaande fowteteende. ¹⁰ Saabe majjubm hooree6e Alhuudiyankoo6e mbi'i cellinaado oon:

—Handden wo nyalaande fowteteende, dagaanaaki ma ndonndodaa daddo maa.

¹¹ O jaabii 6e, o wi'i:

—Cellindo kam oon, kam wi'i kam mi hooya daddo am mi yaha.

¹² Be yami mo:

—Moy woni biido ma kooyaa daddo maa njahaa oon?

¹³ Ammaa cellinaado oon faamaay fuu wo moy, sabo tawii Iisaa soorake ley jamaa keewdo gondo doon oon, dilli. ¹⁴ Caggal duum, Iisaa hawri e dannaado oon ley suudu dewal mawndu nduun, wi'i mo:

—Ndaaru, joonin kaa, a dadii. Taa luttu katin de ko 6uri dum bonde he6e.

¹⁵ Gorko oon yehi haalanowi hooree6e Alhuudiyankoo6e been wo Iisaa woni cellindo dum oon.

Kabaaru Baabiiwo e Biddo

¹⁶ Ndeen hooree6e Alhuudiyankoo6e puddi torrude Iisaa sabo wadii dum nyalaande fowteteende. ¹⁷ Iisaa wi'i 6e:

—Baaba am ina golla faa joonin, miin du, mido golla.

¹⁸ Ndeen hooree6e Alhuudiyankoo6e 6eydi filaade warude mo, wanaa saabe ko o lutti nyannde fowteteende ndeen duum tan, ammaa ko o wi'i

Laamdo wo baabiiko duum du. O fonndii hoore makko e Laamdo.

¹⁹ Iisaa wi'i 6e:

—Goonga kaalanammi on: Biddo waawaa gollude fay huunde kam tan, sanaa ko yi'i Baabiiwo ina golla. Sabo ko Baabiiwo oon gollata duum, Biddo du gollata. ²⁰ Sabo Baabiiwo ina yidi Biddo oon, ina holla dum huunde fuu ko gollata. O hollan dum golleeji burdi dii do fuu semmbe faa haaynoo on. ²¹ Sabo hono no Baabiiwo ummintinirta maaybe de hokka dum'en nguurndam ni, noon Biddo du hokkirta nguurndam mo muuyi hokkude. ²² Baabiiwo, kam kaa sarataako fay gooto. O wattii sariya oon fuu e junngo Biddo, ²³ faa yimbe fuu teddinira Biddo oon hono no teddinirta Baabiiwo oon ni. Neddo fuu mo teddinaay Biddo oon, teddinaay Baabiiwo nuldo mo oon du.

²⁴ Goonga kaalanammi on: nando haala am de goondini Nuldo kam oon hebii nguurndam ndu-umiidam. O sarataake, o diwii maayde, o naatii nguurndam. ²⁵ Goonga kaalanammi on: wakkati ina wara, o yottake jaati, wakkati mo maaybe nanata daande Bii Laamdo oon. Nanbe been mbu-uran. ²⁶ Hono no Baabiiwo oon wuurniri hoore muudum nii, hono noon o hokkiri Biddo oon du baawde wuurnira hoore muudum. ²⁷ O hokkii dum baawde saraade, sabo wo Bii Neddo. ²⁸ Taa dum haaynoo on. Wakkati waran mo maaybe wonbe ley caabeeje fuu nanata daande makko, ²⁹ de njalta. Gollube golleeji lobbi ummitanoo nguurndam, gollube golleeji bondi ummitanoo sariya. ³⁰ Miin, walaa fuu ko mbaawumi gollude e hoore am. Ko nanumi duum carotoomi. Sariya am ina

dartii, sabo mi filataako muuyde am, wo muuyde Nuldo kam oon pilotoomi.

Haala seedantoo6e Iisaa

³¹ —Si mi seedanake hoore am, seedaaku am sellataa. ³² Ina woodi goddo ceedantoodo kam. Mido anndi seedaaku ngu o seedantoo kam nguun wo goonga. ³³ Onon, on neliino yimbe to Yaayaa. Kam du seedake goonga. ³⁴ Miin kaa, mi haajaaka seedaaku 6ii-Aadama, de mido haalana on kabaaru seedaaku Yaayaa nguun faa kison. ³⁵ Yaayaa laatake lampal ku66oowal, jaynoowal. On nja6ii weltaade e annoora makko faa 6ooyti seeda. ³⁶ Miin, mido jogii seedaaku 6urngu ngu Yaayaa nguun semmbe: gollleeji di Baabiiwo yamiri kam mi golla diin, kanji jaati ceedantoo kam Baabiiwo nuli kam. ³⁷ Katin du, Baabiiwo nuldo kam oon, kam e hoorem seedantoo kam. Abada on nanaay daande makko, abada on nji'aay mo, ³⁸ haala makko du walaa e moodon, sabo on ngoondinaay mo o nuli oon. ³⁹ Odon taykoo Binndi sabo on miilii on ke6an e majji nguurndam nduumiidam. De wo kanji jaati ceedantoo kam. ⁴⁰ Ammaa on nja6aay warude to am faa ke6on nguurndam.

⁴¹ Mi filataako manooje yimbe. ⁴² De mido anndi on, mido anndi njingu Laamdo walaa e moodon. ⁴³ Miin, mi wardii saabe innde Baaba am, de on nja66aaki kam. Kaa si goddo wardii saabe hoore muudum fu, on nja66oto dum. ⁴⁴ Odon manundura, de on pilataako manooje yuurooje to Laamdo gooto. Ndelle noy mbaawrudon goondinirde? ⁴⁵ Taa miilee wo miin felata on

to Baabiiwo. Wo Muusaa mo njowudon jikke moodon dow muudum oon, kam felata on. ⁴⁶ Sini on ngoondiniino Muusaa, on ngoondinan kam miin du, sabo wo miin o sappii e binndi makko. ⁴⁷ De si on ngoondinaay ko Muusaa winndi duum, noy ngoondinirton haala am?

6

*No Iisaa nyaamniri worbe ujunaaje njoyo
(Matta 14.13-21, Marku 6.30-44, Lukka 9.10-17)*

¹ Caggal duum, Iisaa feyyiti maayo Galili wi'eteengo Tiberiyas. ² Jamaa keewdo ina jokki mo sabo 6e nji'ii kaayeeffiji di o wadunoo nde o sellinoo nyaw6e been ndeen. ³ Iisaa yeeni dow waamnde, joododii toon e taalibaabe muudum. ⁴ Tawi iidi Alhuudiyankoo6e mbi'eteendi Faltagol ndiin 6adake. ⁵ Iisaa 6anti gite muudum, haccii jamaa keewdo ina wara to muudum. O wi'i Filipu:
—Toy coodeten nyaamdu ko nyaamnata 6ee fuu?

⁶ Tawi wo faa o ndaartindoo Filipu o wiirii noon, sabo imo anndi ko o anniyii gollude. ⁷ Filipu jaabii mo:

—Buuru buudi cardi keme didi heyataa 6e faa mono e ma66e fuu he6a seeda.

⁸ Taalibbo makko goddo, bi'eteedo Andire minyoo Simon Piyeer, wi'i mo:

⁹ —Inan, suka gorko gooto ina jogii buuruuje joy e liyyi didi, de dume dum nafirta yim6e heew6e hono 6e?

¹⁰ Iisaa wi'i:

—Mbi'ee 6e njoodoo!

Tawi nokku oon ina heewi huɗo. Be njoodii doon, fay worbe tan na ngada hono ujunaaje njoyo. ¹¹ Iisaa hooyi buuruuje deen, yetti Laamɗo, hokki taalibaaɓe muudum been. Been du kokki joodiibe been. Noon o wadi liyyi diin du. Yimbe fuu nyaami faa kaari. ¹² Nde ɓe kaarnoo ndeen, Iisaa wi'i taalibaaɓe muudum:

—Kawrunduree kedde de taa fay huunde bona.

¹³ Be kawrunduri kedde taye buuruuje joy de nyaamnoobe been keddi deen, de keewi kandeeje sappo e dɗi. ¹⁴ Nde yimbe been njiinoo maande haayniinde nde Iisaa golli ndeen, mbi'i:

—Kanko jaati woni Annabaajo cappanoɗo ina wara e adunaaru ndu!

¹⁵ Iisaa annditi iɓe cegilii nanngirde dum doole faa ɓe ngada dum kaananke. Ndelle dilli doon, yeenji dow waamnde kam tan.

*No Iisaa yehiri dow ndiyam e koyde
(Matta 14.22-33, Marku 6.45-52)*

¹⁶ Nde hiirnoo fu, taalibaaɓe Iisaa ndegii e maayo. ¹⁷ Be naati laana faa ɓe peyyita, ɓe njaha Kafarnahum. Jemma warii, tawi Iisaa hewtaay ɓe. ¹⁸ Henndu mawndu ina wifa, bempyye ummii. ¹⁹ Tawi ɓe ndorbake laana kaan faa ɓe keɓi hono kilooji joy naa jeegom. Wakkati oon, ɓe kaynii Iisaa ina wara e koyde muudum dow ndiyam daam, ina battii ɓe, de ɓe kuli sanne. ²⁰ Iisaa wi'i ɓe:

—Wo miin. Taa kulee!

²¹ Ndeen ɓe muuyi o naata laana kaan. De wakkati oon fu ka yottii nokku do ɓe ponndinoo doon.

²² Jaango majjum, jamaa keddinooḍo gere ooto maayo ngoon oon paami laana ngoota tan wonnoo toon. Be nji'ii du Iisaa naatidaay e taalibaaḅe muudum laana kaan. Be nji'ii taalibaaḅe been tan ndillidi e makka. ²³ Laanaaji goddi yuuruḍi Tiberiyas ngarii ḍakkol ḍo Iisaa yettunoo Laamḍo de nyaamni yimḅe buuru ḍoon. ²⁴ Nde jamaa oon yiinoo Iisaa e taalibaaḅe muudum fuu ngalaa ḍoon ndeen, ḅe naati laanaaji ḍiin, ḅe ponndii Kafarnahum faa ḅe pilowoo Iisaa.

No Iisaa wi'iri kam woni nyaamdu wuurnooru

²⁵ Nde ḅe tawnoo Iisaa gere ooto maayo ndeen, ḅe mbi'i ḍum:

—Moodibbo, ndey ngardaay ḍo?

²⁶ Iisaa jaabii ḅe:

—Goonga kaalanammi on: wanaa saabe ko njiidon maandeeji kaayniidi ḍuum pilortodon kam. Ko pilortodon kam dey, saabe on nyaamiino buuru faa kaardon. ²⁷ Taa ngollanee nyaamdu murseteendu. Ko kaardon gollande dey, nyaamdu heddotoondu wuurnooru yimḅe nguurndam nduumiidam. Nyaamdu nduun wo Bii Nedḍo hokkata on. Sabo Laamḍo Baabiiwo oon wadi maande muudum e makko.

²⁸ Ndeen ḅe yami mo:

—Dume min ngadata faa min ngolla golleeji ḍi Laamḍo yidi?

²⁹ Iisaa jaabii ḅe:

—Gollal ngal Laamḍo yidi ngaal woni ngoondinon mo o nuli.

³⁰ Be njaabii mo:

—Haaynde ndeye ngadataa faa min nji'a, de min ngoondine? Dume ngollataa? ³¹ Maamiraaḅe

amin nyaamii nyaamdu wi'eteendu «manna» ley ladde, hono no winndiraa ni: «O hokkii 6e nyaamdu yuurundu dow kammu faa 6e nyaama.»*

³² Iisaa jaabii 6e:

—Goonga kaalanammi on: wanaa Muusaa hokki on nyaamdu yuurundu dow kammu nduun. Wo Baaba am, kam woni kokkoowo on nyaamdu goongalaaru yuurundu dow kammu. ³³ Sabo nyaamdu ndu Laamdo hokkata nduun woni yuurooru dow kammu, hokkooru yim6e adunaaru nguurndam.

³⁴ Be mbi'i mo:

—Joomii amin, hokku min nyannde fuu nyaamdu nduun.

³⁵ Iisaa wi'i 6e:

—Miin woni nyaamdu wuurnooru. Gardo to am fuu, yolbataa abada. Goondindo kam fuu domdataa abada. ³⁶ Mi wi'ii on: on nji'ii kam, de on ngoondinaay. ³⁷ Mo Baabiiwo hokki kam fuu, waran to am. Gardo to am fuu, mi riiwataa dum. ³⁸ Sabo wanaa faa mi wada muuyde am yuurirmi dow kammu, wo faa mi wada muuyde Nuldo kam oon. ³⁹ Inan muuyde Nuldo kam oon: taa fay gooto 6e o hokki kam been majja, de mi ummintinan dum'en nyalaande sakitotoonde. ⁴⁰ Inan muuyde Baaba am oon: neddo fuu ndaardo Biddo oon de goondini dum heban nguurndam nduumiidam, mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde.

⁴¹ Hooree6e Alhuudiyankoo6e been ina njormoo haala makko sabo o wi'ii «Miin woni nyaamdu yuurundu dow kammu nduun.» ⁴² Be mbi'i:

* **6:31** Wurtagol 16.4, Jabuura 78.24.

—Oo le, wanaa Iisaa bii Yuusufi mo annduden inna muudum e bammum oon naa? Noy o wiirata wo dow kammu o yuuri?

⁴³ Iisaa wi'i 6e:

—Taa ñormee hakkunde moodon! ⁴⁴ Fay gooto waawaa warude to am si Baabiiwo nuldo kam oon foodaay dum. Gardo to am fuu, mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde. ⁴⁵ Ina winndaa ley dewte annabaabe: «Be fuu, Laamdo anndinan 6e.»† Neddo fuu kettindaniido Baabiiwo oon de faami, waran to am. ⁴⁶ Fay gooto yi'aay Baabiiwo, si wanaa yuurudo to muudum oon. Kanko tan yi'i Baabiiwo. ⁴⁷ Goonga kaalanammi on: goondindo kam, hebii nguurndam nduumiidam. ⁴⁸ Miin woni nyaamdu wuurnooru. ⁴⁹ Maamiraabe moodon nyaamiino «manna» ley ladde. Dum fuu dum hadaay 6e maayde. ⁵⁰ Ammaa ndu joonin ndu do wo nyaamdu yuurundu dow kammu, faa si neddo nyaamii ndu, maayataa. ⁵¹ Miin woni nyaamdu wuurnooru yuurundu dow kammu. Si neddo nyaamii nyaamdu nduun fu, wuuran faa abada. Nyaamdu ndu kokkammi nduun wo terde am, faa yimbe adunaaru keba nguurndam.

⁵² Ndeen Alhuudiyankoo6e puddi dukidinde ko mbaawi fuu e dow haala kaan, ina mbi'a:

—Noy o waawiri hokkude en terde makko faa nyaamen?

⁵³ Iisaa jaabii 6e:

—Goonga kaalanammi on: si on nyaamaay terde Bii Neddo, on njaraay yiyam muudum, nguurndam walanaa on. ⁵⁴ Neddo fuu nyaamdo terde am de yari yiyam am hebii nguurndam

† 6:45 Esaaya 54.13.

nduumiidam. Miin du mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde. ⁵⁵ Sabo terde am wo nyaamdu jaati, yiyam am du wo njaram jaati. ⁵⁶ Neddo fuu nyaamdo teewu am de yari yiyam am ina woni e am, miin du mido woni e muudum. ⁵⁷ Hono no Baabiiwo nuldo kam oon laatorii buurdo, de miin du mido wuuri saabe muudum, noon du nyaamdo kam fuu wuurdata saabe am. ⁵⁸ Kayru woni nyaamdu yuurundu dow kammu: ndu waldaa e ndu maamiraaɓe moodon nyaamunoo de maayi nduun. Nyaamdo nduun nyaamdu wuuran faa abada.

⁵⁹ Iisaa waajii waajuuji di ley waajordu Kafar-nahum.

Haala haalaaji kokkooji nguurndam

⁶⁰ Nde taalibaaɓe makko been nannoo dum ndeen, heewɓe muɓɓen mbi'i:

—Waajuuji di njoorii sanne. Moy waawi hettindaade di?

⁶¹ Iisaa faamii e ley bernde muudum taalibaaɓe mum been ina njormoo dum, de wi'i ɓe:

—Yalla dum fonnditanaaki on faa ina nesa wosinde on naa? ⁶² Ndelle si on nji'ii Bii Neddo yeentii to wonnoo toon, noy ngadoton? ⁶³ Ruuhu, kam hokkata nguurndam. Terde ɓii-Aadama kaa nafataa fay huunde. Haalaaji di kaalanmi on diin, kanji ngoni ruuhu, kanji ngoni nguurndam. ⁶⁴ De ina woodi ley moodon ɓe ngoondinaay.

Tawi Iisaa ina anndi gilla e fuddoode ɓe ngoondintaa dum been e jambotoodo dum oon.

⁶⁵ O ɓeydi, o wi'i:

—Dum wadi de mbiimi on: fay gooto waawaa warude to am si Baabiiwo hokkaay dum no warda.

⁶⁶ Caggal duum, heewbe e taalibaaɓe makko been ndilli, jokkiti mo. ⁶⁷ Ndeen Iisaa wi'i sappo e dido been:

—Onon du, odon njidi dillude naa?

⁶⁸ Simon Piyeer jaabii mo:

—Joomam, to moy min njahata? Sabo wo haalaaji kokkooji nguurndam nduumiidam njogidaa. ⁶⁹ Min ngoondinii, miden anndi a Ceniido yuurudo to Laamdo.

⁷⁰ Iisaa wi'i:

—Onon sappo e dido ɓe, wanaa miin subii on naa? De gooto moodon wo seydaani.

⁷¹ Haala ka o haali kaan wo Yahuuda ɓii Simon Isikariyotto. Oon woni jambotoodo mo oon, gooto e sappo e dido been.

7

Haala dow rafi goondinal minyiraaɓe Iisaa

¹ Caggal duum, Iisaa yiilii ley Galili. O muuyaay yiiltaade ley Yahuudiya sabo hooreeɓe Alhuudiyankooɓe ina piloo faa mbara mo. ² Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Hukumuuji ɓadake. ³ Minyiraaɓe Iisaa worɓe mbi'i dum:

—Dillu do, njahaa Yahuudiya faa taalibaaɓe maa been nji'a gollleeji di ngollataa diin. ⁴ Fay gooto suudataa ko gollata si ina yidi anndeede. Si ada golla gollleeji diin, ɓanginan yimɓe fuu wo a moy.

⁵ Tawi fay minyiraaɓe makko been du ngoondinaay mo. ⁶ Iisaa wi'i ɓe:

—Wakkati am waraay tafon, onon le, wakkati fuu wo wakkati mon. ⁷ Yimɓe adunaaru mbaawaa wanyude on, de miin kaa iɓe mbanyi kam, sabo mido seedii gollleeji maɓɓe di mboodaa. ⁸ Onon

kaa, njehee iidi ndiin. Miin kaa mi yahataa ndi sabo wakkati am yottaaki tafon.

⁹ O haalani 6e dum tan, o heddi Galili.

¹⁰ Nde minyiraa6e Iisaa 6een njahunoo iidi ndiin ndeen, Iisaa du yehi toon, de o 6anginaay hoore makko, o suudii.

Haala waaju Iisaa wakkati iidi Hukumuuji

¹¹ Hooree6e Alhuudiyankoo6e ina piloo mo ley jamaa iidi ndiin, ina mbi'a:

—Toy o woni?

¹² Yim6e heew6e ina njeddundura dow haala makko. Wo66e ina mbi'a:

—O neddo lobbo!

Wo66e du ina mbi'a:

—O wanaa koy, o majjinoowo yim6e.

¹³ Ammaa fay gooto suusaay haalde haala makko faa nanee, sabo i6e kula hooree6e Alhuudiyankoo6e.

¹⁴ Nde iidi ndiin feccirnoo fu, tawi Iisaa fuddii waajaade ley suudu dewal mawndu. ¹⁵ Dum haaynii Alhuudiyankoo6e sanne, 6e mbi'i:

—Noy gorko mo janggaay o anndiri Binndi diin ni?

¹⁶ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Waaju mo mbaajotoomi o, yuurataa e am, wo to Nuldo kam oon o yuurata. ¹⁷ Si neddo muuyii gollude muuyde Laamdo, annditan yalla waajuuji am di to Laamdo yuuri, naa wo haala am tan. ¹⁸ Baajortoodo haalaaji yuurdi e muudum oon ina filoo mawninde hoore muudum. Ammaa mawninoowo nuldo dum oon wo goongalaajo, oonyaare walaa e muudum. ¹⁹ Wanaa Muusaa hokkii on dewtere Tawreeta naa? Ammaa fay

gooto moodon jukkataa jamirooje deen. Ko wadi de odon piloo warude kam?

²⁰ Yimbe been njaabii mo:

—Aan, a kaanaado. Moy filotoo warude ma?

²¹ Iisaa jaabii be, wi'i:

—Huunde wootere tan ngadumi, de dum haaynake on, on fuu. ²² Muusaa yamiri on taadagol. De dum yuuraay to Muusaa, wo to maamiraa be meeden dum yuuri. Odon taada neddo fay nyalaande fowteteende. ²³ Sini neddo ina taadee nyannde fowteteende faa taa lutton jamirooje Muusaa, dume tikkiranton kam saabe mi dannii neddo faa laatoo ki66udo nyalaande fowteteende? ²⁴ Taa cariree huunde e alhaali muudum, de cariree goonga.

No yimbe yamiri yalla Iisaa woni Almasiihu

²⁵ Wo66e ley yimbe Urusaliima mbi'i:

—Wanaa o woni mo be pilotoo warude oon naa?

²⁶ Inani mo, imo waajoo yeeso yimbe fuu de be mbi'ataa mo fay huunde. Yalla mawbe been tanyorii kanko woni Almasiihu jaati naa? ²⁷ Oodo kaa, eden anndi do yuurata, ammaa nde Almasiihu oon warata, fay gooto anndataa to yuurata.

²⁸ Tawi Iisaa ina waajoo ley suudu dewal mawndu nduun. O yeewnii, o wi'i:

—Odon anndi kam, odon anndi do yuurammi? Wanaa miin waddi hoore am. Nuldo kam oon wo goongaajo, de onon kaa, on anndaa dum. ²⁹ Miin kaa, mido anndi dum sabo to muudum yuurumi. Wo kam du nuli kam.

³⁰ Ndeen 6e pili nanngude mo, de fay gooto meemaay mo, sabo wakkati makko waraay tafon. ³¹ Ammaa e noon fu, heew6e ley jamaa oon ngoondinii mo, mbi'i:

—Si Almasiihu warii fu, yalla gollan maandeeji kaayniidi burdi di gorko o golli diin naa?

No ndaaroo6e suudu dewal mawndu neliraa nanna Iisaa

³² Farisa'en nani ko yim6e been cifoto e dow Iisaa duum. Hooree6e almaami'en e Farisa'en neli doomo6e suudu dewal mawndu nduun nanna mo. ³³ Ndeen Iisaa wi'i:

—Miin, mido wondi e moodon seeda tafon. Caggal duum, mi fornyoto to Nuldo kam oon. ³⁴ On piloto kam, de on njiitataa kam, sabo on mbaawaa yaade to ngonammi toon.

³⁵ Alhuudiyankoo6e yamunduri:

—Toy o yahata faa tawee en mbaawaa yiitude mo? Yalla o yahan to yim6e meeden ferdu6e ley yim6e Geres, o waajoo dum'en naa? ³⁶ O wi'i en piloto mo, en njiitataa mo, sabo en mbaawaa yaade to o tawetee toon. Dume woni maanaa haala kaa?

Kabaaru ndiyam kokkooram nguurndam

³⁷ Nyalaande sakitotoonde teddunde e iidi, Iisaa darii, yeewnii, wi'i:

—Neddo fuu domdudo wara to am, yara.

³⁸ Neddo fuu goondindo kam, bubbirdi ndiyam mbuurnoojam ilan ley bernde muudum, hono no winndiraa e Binndi di ni.

³⁹ Ko o haali duum wo haala Ruuhu mo goondindo mo fuu hebata. Ndeen Ruuhu waraay, sabo Iisaa teddinaaka to Laamdo tafon.

No yimbe njeddunduri e kabaaru Iisaa

⁴⁰ Nde keewal jamaa oon nannoo haala kaan ndeen, mbi'i:

—Kanko jaati woni Annabaajo oon.

⁴¹ Wo66e mbi'i:

—Kanko woni Almasiihu.

Wo66e katin mbi'i:

—Almasiihu, wo Galili yuurata naa? ⁴² Binndi diin mbi'ii e lenyol Daawda Almasiihu yuurata, ley wuro Baytilaama ngo Daawda yuuri e muudum ngoon.

⁴³ Jamaa oon feccii saabe makko. ⁴⁴ Wo66e ma66e ina njidi nanngude mo, ammaa fay gooto yowaay junngom dow makko.

No maw6e Alhuudiyankoo6e calorii goondinde Iisaa

⁴⁵ Doomoo6e suudu dewal mawndu been ngarti to hooree6e almaami'en e Farisa'en. Been mbi'i doomoo6e been:

—Ko wadi de on ngaddaay mo?

⁴⁶ Doomoo6e been njaabii 6e, mbi'i:

—Abada fay gooto waajoraaki no gorko o waa-jortoo ni.

⁴⁷ Farisa'en njaabii 6e, mbi'i:

—Onon du on majjinaama naa? ⁴⁸ Yalla na woodi fuu goondindo mo hakkunde hooree6e Alhuudiyankoo6e maa Farisa'en naa? ⁴⁹ Yim6e 6e paamaay jamirooje Muusaa, wo 6e hudaabe.

⁵⁰ Gooto e Farisa'en bi'eteedo Nikodemu, jahunoodo to Iisaa jemma oon, wi'i 6e:

⁵¹ —Yalla sariya meeden ina saroo neddo tawee hettindanaaka ko wi'i, anndaaka ko golli naa?

⁵² Be njaabii mo, 6e mbi'i:

—Aan du, a Galilinkeejo naa? Tayka Binndi diin, a yi'an annabaajo fuu yuurataa Galili.

No Iisaa waddi e debbo nanngaado e jeenu

⁵³ Caggal duum, mono fuu hooti suudu muudum.

8

¹ Ndeen Iisaa yeenjowi waamnde wi'eteende Jay-tun. ² Gilla pudal naange o warti ley suudu dewal mawndu. Jamaa oon fuu wari. O joodii, imo waa-joo 6e. ³ Jannginoobe Tawreeta e Farisa'en ngad-dani mo debbo nanngaado e jeenu. Be ndarni dum hakkunde jamaa oon. ⁴ Be mbi'i Iisaa:

—Moodibbo, debbo o wo nanngaado ina jeena. ⁵ Muusaa yamirii min ley Tawreeta min mbarda hono been rew6e kaaye. Aan le, dume mbi'ataa?

⁶ Be kaaldi nii faa 6e tuufina mo, faa 6e ke6a ko 6e pelda mo. Iisaa kaa turii, ina diidira honndu muudum leydi. ⁷ Be keddii i6e yama mo. Ndeen Iisaa turtii, wi'i 6e:

—Neddo moodon mo luttaay abada artoo lim-nude mo hayre.

⁸ O turii katin, imo diida e leydi. ⁹ Nde 6e nannoo dum ndeen, 6e ndilliri gooto gooto. Nayee6e been fuu artii dillude faa heddi Iisaa tan e debbo oon na darii hakkunde taliyaare doon. ¹⁰ Iisaa turtii, wi'i mo:

—Banndam debbo, toy feloo6e ma 6een ngoni? Fay gooto jukkaaki ma naa?

¹¹ O jaabii, o wi'i:

—Joomam, fay gooto.

Iisaa wi'i mo:

—Miin du, mi jukkataako ma. Yahu, taa luttaa katin.*

No Iisaa wi'iri kam woni annoora adunaaru

¹² Iisaa waajii 6e katin, wi'i:

—Miin woni annoora adunaaru ndu. Jokkudo kam fuu heʼan annoora nguurndam, yahataa ley nimre.

¹³ Ndeen Farisa'en mbi'i mo:

—Ada seedanoo hoore maa, ndelle seedaaku maa sellataa.

¹⁴ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Fay si ceedaniimi hoore am, seedaaku am wo goonga, sabo mido anndi do yuurumi, mido anndi to njahammi du. Onon le, on anndaa do yuurumi, on anndaa to njahammi. ¹⁵ Onon, no njiirudon yimbe noon carortodon dum'en. Miin kaa, mi sarataako fay gooto. ¹⁶ Fay si mido saroo, sariya am wo goonga, sabo mi sarataako miin tan, Baabiiwo nuldo kam oon ina wondi e am. ¹⁷ Ina winndaa e ley Tawreeta moodon: seedaaku yimbe dido wo goonga. ¹⁸ Miin, mido seedanoo hoore am. Baabiiwo nuldo kam oon du, ina seedanoo kam.

¹⁹ Be mbi'i mo:

—Toy Baaba maa oon woni?

Iisaa jaabii, wi'i:

—On anndaa kam miin, sakko Baaba am. Si odon anndunoo kam, on anndanno Baaba am du.

²⁰ Iisaa haali haalaaji diin nde waajotonoo ley suudu dewal mawndu, nokku do keesuwal sadakaaji ngaal woni doon. Fay gooto nanngaay mo, sabo wakkati makko yottaaki tafon.

²¹ Iisaa wi'i 6e katin:

* **8:11** Aaya 7.53 yaade 8.11 tawaaka e dereeji burdi fuu 6ooyude.

—Inan mido dilla, de on piloto kam, ammaa on maaydan e hakkeji moodon. On mbaawaa yaade to njahammi toon.

²² Ndeen Alhuudiyankooɓe mbi'i:

—Ko o wi'i en mbaawaa yaade to o yahata toon, dum le, wo o bartoytoodo naa?

²³ Iisaa wi'i ɓe:

—Onon, wo ley njeyaɗon. Miin le, wo dow njeyaami. Onon, e adunaaru njeyaɗon, de miin kaa, mi jeyaaka e mayru. ²⁴ Dum wadi de mbi-imi on: on maaydan e hakkeji mon. Sabo si on ngoondinaay miin woni mo ngonumi oon, on maaydan e hakkeji mon.

²⁵ Be mbi'i mo:

—Aan wo a moy?

Iisaa jaabii:

—Ko mbi'unoomi on gilla arande duum ngonumi. ²⁶ Mido joganii on ko heewi ko haaletee e ko saretee. Woodi Nulɗo kam oon wo goongante. Ko narrunoomi mo duum kaalanammi yimɓe adunaaru.

²⁷ Be paamaay wo haala Baabiiwo o haalanta ɓe.

²⁸ Ndeen Iisaa wi'i ɓe:

—Nde Bii Nedɗo toownaa fuu, ndeen paamoton miin woni mo ngonumi oon. On paaman du mi wadirtaa fay huunde e hoore am, ammaa ko Baabiiwo anndini kam, wo duum kaalammi.

²⁹ Nulɗo kam oon ina wondi e am, o yoppaay kam mi perwudo, sabo ko weli mo tan ngadammi wakkati fuu.

No goonga rimɗinirta

³⁰ Nde Iisaa haalannoo haalaaji di ndeen, heewbe ngoondinii dum. ³¹ Ndeen Iisaa wi'i Alhuudiyankooፎ goondinፎ dum been:

—Si odon keddii e konngol am, wo on taalibaaፎ am jaati. ³² Ndeen anndoton goonga. Goonga oon du rimdinan on.

³³ Be njaabii mo:

—Minen, min yuwdi Ibrahiima, abada fay gooto maraay min. Noy mbiirataa min ndimdan?

³⁴ Iisaa jaabii ፎe, wi'i:

—Goonga kaalanammi on: luttoowo fuu wo maccudo luttal. ³⁵ Maccudo tabitataa ley wuro, de bidፎo tabitan ley maggo faa abada. ³⁶ Si Bidፎo rimdinii on, on laatoto rimፎe laabuፎe tal. ³⁷ Mido anndi on yuwdi Ibrahiima, ammaa odon piloo warude kam sabo waaju am naataay on. ³⁸ Miin, ko njiirumi Baaba am mbaajotoomi. Onon, ko narrudon baaba moodon ngadoton.

³⁹ Be njaabii mo, ፎe mbi'i:

—Ibrahiima woni baaba amin.

Iisaa wi'i ፎe:

—Si wo on yuwdi Ibrahiima fu on ngollan golle Ibrahiima. ⁴⁰ De joonin odon piloo warude kam, miin kaalando on goonga mo narrumi Laamፎo oon. Ibrahiima kaa wadaayno hono dum. ⁴¹ Onon le, wo golle baaba moodon ngolloton.

Be mbi'i mo:

—Minen, min nganaa jaali. Baaba gooto min njogii, kam woni Laamፎo.

⁴² Iisaa wi'i ፎe:

—Si Laamፎo wonnoo baaba moodon fu, on njidanno kam, sabo to Laamፎo yuurumi, de ngarumi. Mi waddaay hoore am, wo kanko nuli

kam. ⁴³ Ko wadi de on paamataa haala am? Wo sabo on mbaawaa nanude ko kaalammi duum. ⁴⁴ Onon, Ibiliisa woni baaba moodon. Muuyde baaba moodon ngolloton. O gadoowo bar-ko'e gilla fuddoode. O walaa e goonga sabo goonga walaa e makko. Si o fenii fu, jikku makko tan o wadi, sabo wo o penoowo, wo o baaba fewre du. ⁴⁵ De miin, saabe mido haala goonga wadi de on ngoondinaay kam. ⁴⁶ Moy e moodon waawi felirde kam hakkeji? Si mi haalii goonga, ko wadi de on ngoondintaa kam? ⁴⁷ Neddo Laamdo hettintoo haala Laamdo. Onon le, on kettintaako sabo on nganaa yimbe Laamdo.

No Iisaa burdi Ibrahiima

⁴⁸ Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Wanaa min kaalii goonga ko min mbi'i a Samariyanke, a gondudo e ginnaaru naa?

⁴⁹ Iisaa jaabii, wi'i:

—Mi wanaa gondudo e ginnaaru, mido teddina Baaba am. Onon, odon kuyfina kam. ⁵⁰ Miin, mi filantaako hoore am teddeengal. Ina woodi pilantoodo kam ngal. Oon woni carotoodo. ⁵¹ Goonga kaalanammi on: neddo fuu jokkudo konngol am maayataa abada.

⁵² Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Joonin kaa laaɓanii min a gondudo e ginnaaru. Ibrahiima e annabaabe fuu maayii, de aan kaa, ada wi'a neddo fuu jokkudo konngol maa, meedataa deddere maayde. ⁵³ Yalla ada buri baaba amin Ibrahiima naa? Oon le maayii, annabaabe du maayii. Dume cikkudaa ngondaa?

⁵⁴ Iisaa jaabii be, wi'i:

—Miin, si hoore am mawninammi, manngu am wo ɓolum. Baaba am mo mbi'oton Laamɗo moodon oon, kam mawninta kam. ⁵⁵ On anndaa mo. Miin kaa, mido anndi mo. Si mi wi'ii mi anndaa mo, mi laatake penoowo hono moodon. Mido anndi mo, mido jokki konngol makko. ⁵⁶ Baaba moodon Ibrahiima ina seyorinoo yi'ude nyalaande am. O yi'ii nde, woodi o seyake.

⁵⁷ Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Fay duubi capande joy a heɓaay tafon, de a yi'ii Ibrahiima naa?

⁵⁸ Iisaa jaabii ɓe:

—Goonga kaalanammi on: gilla Ibrahiima tagaaka, miin, mido woni.

⁵⁹ Nde Iisaa wi'unoo ɗum fu, ɓe kooyi kaaye faa ɓe limna ɗum. Ammaa o uddii ley yimɓe, o yalti suudu dewal mawndu nduun.

9

No Iisaa wumtiniri dimdaaɗo e mbumndam

¹ Nde Iisaa yahannoo ndeen yi'i gorko dimdaaɗo e mbumndam. ² Taalibaaɓe makko yami mo:

—Moodibbo, moy lutti de o rimdaa e mbumndam, kanko naa saaraaɓe makko?

³ Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Wanaa kanko lutti, wanaa saaraaɓe makko du. Ammaa ɗum wadii faa baawde Laamɗo ɓanga e makko. ⁴ Baawo nyalooma ina heddi, ina haani ngollen golle Nulɗo kam, sabo jemma waran nde fay gooto waawaa gollude. ⁵ E ley ko keddiimi e adunaaru ndu, miin woni annoora mayru.

⁶ Nde o haalnoo dum ndeen, o tutti e leydi, o diibunduri tutte deen e loope, o wuji e gite bumdo oon. ⁷ O wi'i dum:

—Yahu sulmowa luggere wi'eteende Silowam (maanaa majjum woni «Nulaado»).

O sulmowii, o warti imo yi'a. ⁸ Hoddiibe makko, kambe e yi'annoobe mo imo garbina been, mbi'i:

—Yalla wanaa oo woni joodinoodo ina garbina oon naa?

⁹ Woobe maabe mbi'i:

—Dum kanko!

Woobe du mbi'i:

—Wanaa! Wo nanndi makko!

Gorko oon e hoore muudum wi'i:

—Wo miin jaati!

¹⁰ Be mbi'i mo:

—Noy mbumtirɗaa?

¹¹ O jaabii:

—Gorko bi'eteedo Iisaa diibunduri loope, wuji e gite am, wi'i kam mi yaha luggere Silowam mi sulmowoo, de culmowiimi, mbumtumi.

¹² Be mbi'i mo:

—Toy gorko oon woni?

O wi'i:

—Mi anndaa.

No Farisa'en yamiri bumtinaado oon

¹³ Ndeen be njaari bumnoodo oon to Farisa'en.

¹⁴ Nde Iisaa diibundurnoo loope de wumtini mo ndeen, wo nyalaande fowteteende. ¹⁵ Ndeen

Farisa'en du yami mo:

—Noy mbumtirɗaa?

O wi'i be:

—O wujii loope e gite am, culmiimi de mbumtumi.

¹⁶ Farisa'en wo66e mbi'i:

—Gorko oon yuuraay to Laamdo sabo o jokkaay yamiroore nyalaande fowteteende.

Wo66e mbi'i:

—Noy neddo jom hakke waawiri wadirde kaay-eefiiji hono di?

Ndelle 6e luuri dow majjum. ¹⁷ Farisa'en 6een yami bumnoodo oon katin:

—Aan le, dume mbi'ataa dow makko, e ko o wumtini ma duum?

O jaabii 6e, o wi'i:

—Wo o annabaajo.

¹⁸ Ammaa e duum fuu hooree6e Alhuudiyankoobe 6een nja6aay wo o bumnoodo de o wumtinaa faa 6e noddi saaraa6e makko. ¹⁹ Be yami dum'en:

—Oodo wo 6iddo moodon naa? Mbiidon wo e mbumndam o rimdaa naa? Ndelle noy o wumtiri joonin?

²⁰ Saaraa6e 6een njaabii, mbi'i:

—Miden anndi o 6ii amin, e mbumndam du o rimdaa. ²¹ Ammaa no o wumtiri joonin, min anndaa. Min anndaa du moy wumtini mo. Kanko du o mawdo, yamee mo! Imo waawi jaabanaade hoore makko.

²² Saaraa6e makko mbi'ii noon sabo i6e kula hooree6e Alhuudiyankoobe. Sabo dey, tawi hooree6e 6een ndewrii mbi'i neddo fuu biido lisaa woni Almasihu oon, riiwete wurtoo waajordu.

²³ Dum wadi de saaraa6e makko 6een mbi'i: «O mawdo, yamee mo!»

²⁴ Farisa'en nodditi bumnoodo oon, mbi'i mo:

—Teddin Laamdo, haalu goonga! Minen kaa miden anndi gorko oon wo jom hakke.

²⁵ O jaabii 6e, o wi'i:

—Si o jom hakke du, miin kaa, mi anndaa. Gootel tan anndumi: mi bumnoodo, de joonin mi wumtii.

²⁶ Be mbi'i mo:

—Dume o wadi e maada? Noy o wumtiniri ma?

²⁷ O jaabii 6e:

—Mi haalaniino on dum, de on njaabaay. Ko wadi de odon njidi hettindaade dum katin? Yalla onon du, odon njidi laataade taalibaa6e makko naa?

²⁸ Be njenni mo, de 6e mbi'i mo:

—Aan woni taalibaajo makko! Minen kaa, min taalibaa6e Muusaa. ²⁹ Minen, miden anndi Laamdo haaldii e Muusaa, de kanko kaa, min anndaa fay to o yuurata.

³⁰ Gorke oon jaabii 6e, wi'i:

—Hey, ko haaynii! O wumtinii kam. Onon, odon mbi'a on anndaa to o yuurata! ³¹ Eden anndi Laamdo jaabantaako luttu6e, ammaa imo jaabanoo kuldo mo, gadoowo muuyde makko.

³² Abada nanaaka bumtindo dimdaado e mbumndam. ³³ Si wanaa to Laamdo gorke oon yuuri, o waawataa wadude faa'e.

³⁴ Be mbi'i mo:

—Aan le, a fuu ley hakkeeji ndimedaa! De ada waajoo min naa?

Be mburtini mo yaasin.

Haala mbumndam berde

³⁵ Iisaa nani 6e mburtinii mo, yi'i mo katin, yami mo:

—Aan le, ada goondini Bii Neddo oon naa?

³⁶ O jaabii, o wi'i:

—Joomam, moy woni oon faa mi goondina dum?

³⁷ Iisaa wi'i mo:

—A yi'ii mo. Kaaldoowo e maada oon woni kanko.

³⁸ O wi'i:

—Joomam, mido goondini!

O sujidani dum. ³⁹ Ndeen Iisaa wi'i mo:

—Saraade waddi kam ley adunaaru ndu, faa wumbe nji'a, yi'ooobe du mbuma.

⁴⁰ Farisa'en tawanoobe doon been, nani haala kaan, de yami mo:

—Minen le, min wumbe naa?

⁴¹ Iisaa jaabii be, wi'i:

—Si on wumbe, on ngalaano hakke. De ko mbiidon joonin odon nji'a duum, hakke moodon heddake.

10

Haala duroowo lobbo

¹—Goonga kaalanammi on: neddo fuu naatudo hoggo baali de naatiraay dammbugal wo gujjo, wo janoowo. ² Ammaa naatirdo dammbugal oon, kam woni duroowo baali diin. ³ Kayboowo dammbugal oon udditanan mo, baali diin kettindoo daande makko. O noddira baali makko diin, mbaalu fuu e innde muudum, o wurtina di. ⁴ Nde o wurtini di fuu, o ardoto di de di njokka mo, sabo idi anndi daande makko. ⁵ Di njokkataa janano, di ndoggan dum sabo di anndaa daande muudum.

⁶ Iisaa bannani be bannol ngol, de be pamaay ko o muuyiri ngol.

No Iisaa wi'iri kam woni duroowo lobbo

⁷ Iisaa wi'i be katin:

—Goonga kaalanammi on, miin woni dammbugal hoggo baali. ⁸ Artiiፎe kam warude ፎeen fuu wo wuyፎe, wo yanoፎe, ammaa baali ፋiin kettindanaaki ፎe. ⁹ Miin woni dammbugal. Nedፋo fuu naatirፋo kam, hisan, naatan, yaltan, heban durdude. ¹⁰ Gujjo warataa si wanaa faa wujja, hirsaa, bonna. Miin kaa, mi warii faa yimፎe keፎa nguurndam, ፎe mbuura nguurndam kiፎፎudam ፋam fay huunde nyakaay. ¹¹ Miin woni duroowo lobbo. Duroowo lobbo woni kokkoowo yonki muudum saabe baali muudum. ¹² Adaፋo durngo le, walaa ko wonani ፋum e dammuuli ፋiin. Si yi'ii suundu fu, yoppan ፋi dogga. Suundu nduun nannga ko nanngata, keddiፋi ፋiin du caakoo. ¹³ Adaፋo durngo oon doggan yoppa ፋi sabo o jobeteፋo tan, o hillaaka e majji. ¹⁴ Miin woni duroowo lobbo. Mido anndi baali am, baali am du ina anndi kam. ¹⁵ Hono noon du Baabiiwo anndiri kam, miin du mido anndi dum. Mi hokkitiran yonki am saabe baali am ፋiin. ¹⁶ Mido jogii baali godፋi katin ፋi ngalaa ley hoggo ngoon. Diin du sanaa mi wadda ፋi. Di kettindoo daande am, ፋi fuu ፋi laatoo coggal gootal, duroowo gooto. ¹⁷ Baabiiwo ina yidi kam sabo mi hokkan yonki am, de sakitoo mi hewta ki katin. ¹⁸ Fay gooto ittantaam kam ki. Miin e hoore am hokkitirra ki. Mido jogii baawፋe hokkitirde ki. Mido jogii baawፋe wartirde ki. Yamiroore nde yuuri to Baaba am.

¹⁹ Haalaaፋi ፋiin ፎeydi waddundurde Alhuudiyankooፎe. ²⁰ Heewፎe maፎፎe ina mbi'a:

—Wo o gondudo e ginnaaru, wo o kaanፋado. Ko wadi de odon kettindanoo mo?

²¹ De woፎፎe du ina mbi'a:

—Waajuuji d̄ii le nganaa waajuuji gondudo e ginnaaru. Yalla ginnaaru ina waawi wumtinde bumdo naa?

No Alhuudiyankooɓe calorii goondinde Iisaa

²² Wakkati oon iidi miccinoori laamnugol suudu dewal mawndu wad̄ii Urusaliima. Dum hawrii e dabbunde. ²³ Do suudu dewal mawndu doon, Iisaa ina yiiltoo ley danki Suleymaana kiin.

²⁴ Ndeen Alhuudiyankooɓe piilii mo, mbi'i mo:

—Faa ndey ittanta min wemmberere? Haalan min faa laaɓa, aan woni Almasiihu naa?

²⁵ Iisaa jaabii ɓe:

—Mi haalanii on, de on ngoondinaay. Golleeji d̄i ngollirmi e innde Baaba am d̄iin, kanji ceeɗantoo kam. ²⁶ Onon le, on ngoondinaay sabo on nganaa baali am. ²⁷ Baali am ina kettindoo daande am. Mid̄o anndi d̄i, id̄i njokka kam. ²⁸ Mid̄o hokka d̄i nguurndam nduumiidam, d̄i mbaatataa abada. Fay gooto ittataa d̄i e junngo am. ²⁹ Baabiiwo kokkudo kam d̄i oon ɓuri huunde fuu teddude. Fay gooto waawaa ittude d̄i e junngo Baaba am. ³⁰ Miin e Baabiiwo, wo min gootum.

³¹ Alhuudiyankooɓe kooyi kaaye katin faa padda mo. ³² Iisaa wi'i ɓe:

—Mi gollii yeeso moodon golleeji lobbi keewd̄i yuurudi e Baabiiwo. E ley golleeji d̄iin, saabe oye e majji paddirton kam kaaye?

³³ Alhuudiyankooɓe been njaabii mo:

—Wanaa saabe golleeji lobbi min paddirte kaaye, de wo saabe ko mbonkotodaa Laamdo duum. Aan wo a neddo, de a wad̄ii hoore maa a Laamdo.

³⁴ Iisaa jaabii ɓe:

—Yalla winndaaka ley Dewtere mon toon: Laamdo wi'ii «onon on laamdo'en»?*

³⁵ Laamdo noddirii 6e haaldi been laamdo'en. Ko Binndi diin mbi'i duum sottataa. ³⁶ Baabiiwo subii kam, seni kam† de nuli kam e adunaaru ndu. Ndelle noy mbiiron mi mbonkake Laamdo saabe ko mbiimi mi 'Bii Laamdo? ³⁷ Si mi gollaay golleeji Baaba am, taa ngoondinee kam. ³⁸ De si mido golla di, fay si on ngoondintaa kam, ngoondinee golleeji di faa anndon, faa paamon Baabiiwo ina woni e am, miin du mido woni e muudum.

³⁹ Be pili nanngude mo katin de o hisi e juude ma66e.

⁴⁰ O yehi gere ooto gooruwol Urdun nokku do Yaayaa lootannoo lootagal batisima arande doon katin, o 6ooyti toon. ⁴¹ Yim6e heew6e ngari to makko, mbi'i:

—Yaayaa wadaay maande haayniinde fay wootere. De ko o haali e gorko oon duum fuu goondii.

⁴² Yim6e heew6e ngoondini Iisaa toon.

11

Haala maayde Laajaru

¹ Gorko nyawdo bi'eteedo Laajaru ina woni wuro Baytaniya, kam e banndiraa6e muudum rew6e Mariyama e Marta. ² Mariyama oon woni joornoodo nebbam uurdam dow Joomi-iwo de mooytiri koyde makko sukundu muudum. Laajaru nyawdo oon wo sakiike makko gorko.

* **10:34** Jabuura 82.6. † **10:36** E ley geresankooore haala Senude kaan ina holla ko Laamdo subii de senndi faa golla muuyde muudum.

³ Banndiraaፎe makko rewፎe ፎeen neli e Iisaa, mbi'i:

—Joomii amin, yigoo maa mo korsindaa oon nyawii.

⁴ Nde Iisaa nannoo ፋum ndeen, wi'i:

—Nyawu ngu wanaa nyawu saate. Nyawu ngu wo tabintinoowu manngu Laamፋo, faa Bii Laamፋo mawninee saabe maggu.

⁵ Iisaa ina horsini Laajaru e banndiraaፎe muudum rewፎe, Marta e Mariyama. ⁶ Ko o nani Laajaru sellaa ፋuum fu, hadaay mo joodaade ፋo o wonnoo ፋoon faa wadi balde ፋidi. ⁷ Caggal ፋuum, o wi'i taalibaaፎe makko:

—En pornyoo Yahuudiya!

⁸ Taalibaaፎe ፎeen njaabii mo, mbi'i:

—Moodibbo, ፎooyaa fey ko Alhuudiyankoፎe pilii wardude ma kaaye toon, de a fornyoto toon katin naa?

⁹ Iisaa jaabii, wi'i:

—Wanaa wakatiiji sappo e ፋidi ngoni ley nyalooma naa? Si nedፋo ina yaha nyalooma fu, fergataako sabo ina yi'a annoora adunaaru ndu.

¹⁰ Ammaa si nedፋo ina yaha jemma fu, fergoto sabo annoora walaa e muudum.

¹¹ Gada o haalii haalaaji ፋiin, o wi'i ፎe:

—Yigoo men Laajaru ፋaanake, mi yahan mi findinowa mo.

¹² Taalibaaፎe ፎeen mbi'i:

—Joomii amin, si tawii wo o ፋaani ni, o ፋaፋan.

¹³ Ammaa wo haala maayde Laajaru o haali. Kamፎe ፎe miilii wo haala ፋoyngol o haali. ¹⁴ Iisaa laabinani ፎe:

—Laajaru heddaaki! ¹⁵ Mi seyorake saabe moodon ko mi tawaaka toon duum faa ngoondinon. Woodi jonkaa, en njaha to makko.

¹⁶ Ndeen Tomaa noddirteedo Funereejo oon wi'i taalibaaɓe wobbe been:

—En njaada e Joomii en enen du faa maayden e muudum.

No Iisaa wi'iri kam woni ummital e nguurndam

¹⁷ Nde Iisaa yottinoo toon fu, tawi wadii balde nay ko Laajaru uwiraa. ¹⁸ Hakkunde Baytaniya e Urusaliima ɓuraa hono kilooji tati.

¹⁹ Alhuudiyankooɓe heewɓe ngari to Mariyama e Marta faa mbaaltina ɓerde muɓɓen e maayde sakiike muɓɓen. ²⁰ Nde Marta nannoo Iisaa ina wara ndeen, yehi jakkitowii dum. Mariyama kaa heddi ley suudu toon na joodii. ²¹ Marta wi'i Iisaa:

—Joomam, sini ada wonnoo do, minyam gorko oon maayataano. ²² De fay joonin du mido anndi huunde fuu ko ɗaaridɗaa Laamɗo, wadante.

²³ Iisaa wi'i mo:

—Minya gorko oon ummitoto.

²⁴ Marta wi'i:

—Mido anndi o ummitoto nyannde ummital, nyalaande sakitotoonde.

²⁵ Iisaa wi'i mo:

—Miin woni ummital, miin woni nguurndam. Neddo fuu goondindo kam, fay si maayi, wuuran.

²⁶ Goondindo kam de hebi nguurndam saabe am fu, maayataa abada. Ada goondini dum naa?

²⁷ O jaabii, o wi'i:

—Ayyo Joomam! Mido goondini aan woni Almasiihu Bii Laamɗo bi'anoodo waran ley adunaaru ndu oon.

²⁸ Nde Marta haalnoo ðum fu, yehi noddowi minyum Mariyama, haalani ðum, wi'i:

—Moodibbo warii, imo nodde.

²⁹ Nde Mariyama nannoo ðum ndeen, henyii law, nootowii. ³⁰ Tawi ðum fuu Iisaa naataayno wuro ngoon tafon. Imo heddi do Marta jakkiti-noo mo ðoon. ³¹ Alhuudiyankooɓe ina ngondi e Mariyama ley suudu, ina mbaaltina ɓernde muudum. Be nji'i o gurbitii, o yalti. Be njokki mo. Be miilii o woyowan dow saabeere toon. ³² Mariyama yottii do Iisaa woni ðoon, yi'i mo tan, hippii dakkol koyde makko, wi'i mo:

—Joomam, sini aɗa wonnoo do, minyam gorko oon maayataano.

³³ Nde Iisaa yiinoo Mariyama e Alhuudiyankooɓe wondube e muudum been ina mboya ndeen, ɓernde muudum heccidɗi sanne, torrii sanne. ³⁴ O wi'i:

—Toy ndesudon mo?

Be njaabii:

—Joomii amin, war ndaar!

³⁵ Iisaa woyi. ³⁶ Alhuudiyankooɓe been mbi'i:

—Ndaaree no o foti horsinirde mo.

³⁷ Woɓɓe maɓɓe mbi'i:

—Imo woodunoo baawde wumtinde bumdo, de o waawaa hadude Laajaru maayde naa?

No Iisaa iirtiniri Laajaru

³⁸ Bernde Iisaa heccidɗi katin, yehi tiimoyde saabeere ndeen. Saabeere ndeen wo loho uddiraako hayre. ³⁹ Iisaa wi'i:

—Ittee hayre ndeen!

Marta, sakiike maaydo oon, wi'i mo:

—Joomam, tawan o luuḅii joonin, sabo hannden woni balde nay ko o wattiraa toon.

⁴⁰ Iisaa jaabii mo:

—Yalla mi wi'aay ma, si a goondīnii, a yi'an manngu Laamḁo?

⁴¹ Be itti hayre ndeen. Iisaa tiggittii kammu, wi'i:

—Baabiiwo, mido yettire ko njaabanidaa kam ḁuum. ⁴² Miin kaa, mido anndi nyannde fuu ada jaabanoo kam. Ammaa wo saabe yimḅe fiiliibe kam been wadi de kaaldirmi ni, faa be ngoondina aan nuli kam.

⁴³ Caggal haalaaji ḁiin, o yeewnii semmbe, o wi'i:

—Laajaru, wurta yaasin!

⁴⁴ Maayḁo oon wurtii, juude muudum e koyde mum ina piilaa leppi, yeeso muudum du ina sud-dii. Iisaa wi'i be:

—Kaḅḅitee mo, njoppon mo o yaha!

*No waalde Saahiibe dawriri faa nannga Iisaa
(Matta 26.1-5, Marku 14.1-2, Lukka 22.1-2)*

⁴⁵ Heewḅe e Alhuudiyankoḅe warnooḅe to Mariyama been nji'i ko Iisaa wadi ḁuum, de ngoondini ḁum. ⁴⁶ Ammaa woḅḅe maḅḅe njehi to Farisa'en, kaaltani ḁum'en ko Iisaa wadi ḁuum. ⁴⁷ Ndeen Farisa'en e hooreeḅe almaami'en kawrunduri waalde Saahiibe ndeen, mbi'i:

—Gorko o ina wada kaayeeffiji keewḁi. Noy ngadeten? ⁴⁸ Si en njoppirii mo nii fu, jamaa oon fuu goondinan mo. Ndeen kaa, Romankoḅe ngaran mbonna nokku meeden ceniido e lenyol meeden ngol.

⁴⁹ Gooto maḅḅe bi'eteedo Kayafas, laatiido Almaami Mawḁo e hitaande ndeen, wi'i be:

—Onon kaa on anndaa fay huunde. ⁵⁰ On anndaa neddo gooto maayana yimbe fuu buri woodude e meeden diina lenyol meeden fuu halka.

⁵¹ Tawi ko o haali duum yuuraay e hoore makko, ammaa saabe wo o Almaami Mawdo hitaande ndeen, o sappake sanaa Iisaa maayana lenyol ngool. ⁵² De wanaa lenyol ngool tan o maayanta. Ko o maayanta dey wo biibe Laamdo sankitiibe been fuu faa o hawrundura dum'en laatoo gootum. ⁵³ Gilla nyalooma oon, be ndawridi faa be mbara mo.

⁵⁴ Dum wadi de Iisaa seli yiiltaade hakkunde Alhuudiyankooɓe. O yuwi do o wonnoo doon, o yehi ngalluure wi'eteende Efrayim hettunde e ladde. O joododii toon e taalibaaɓe makko.

⁵⁵ Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Faltagol ndiin badake. Heewbe e yimbe leydi ndiin njehi Urusaliima faa laamna ko'e muɓben gilla iidi ndiin yottaaki. ⁵⁶ Ibe piloo Iisaa. Ibe keddii ley suudu dewal mawndu nduun, ibe kaalda, ibe mbi'a:

—Odon miiloo o waran e iidi ndiin naa on miilaaki?

⁵⁷ Tawi hooreɓe almaami'en e Farisa'en njamiriino neddo fuu anndudo to o woni haala faa o nanngée.

12

*No Mariyama joordi nebbam dow koyde Iisaa
(Matta 26.6-13, Marku 14.3-9)*

¹ Balde jeegom fadde iidi Faltagol yottaade, Iisaa yehi Baytaniya do Laajaru mo o iirtinnoo e maayde oon jeyaa doon. ² Be ndefani

mo nyaamdu doon. Marta gollani 6e, Laajaru du wo gooto e nyaamdoobe e Iisaa been.

³ Ndeen Mariyama hooyi feccere liitere nebbam laaɓudam, uurdam, tiidudam coggu, joori dam dow koyde Iisaa, mooytiri de sukundu muudum. Suudu nduun fuu heewi uurngol nebbam daam.

⁴ Gooto e taalibaaɓe Iisaa been, dum woni Yahuuda Isikariyotto jambotoodo mo oon, wi'i:

⁵ —Ko wadi de nebbam dam sonnaaka buufi cardi keme tati,* hokkee talkaaɓe?

⁶ O wiiraay noon saabe imo yurmoo talkaaɓe, ammaa saabe wo o gujjo wadi de o wi'i noon. Kanko woni kawjotoodo dannga jawdi maɓɓe, imo woowi wujjude ko resaa ley toon. ⁷ Iisaa wi'i:

—Celee debbo o. O resii dam faa nyannde ngatteteemi e saabeere. ⁸ Si goonga, talkaaɓe ina tawdee e moodon wakkati fuu. De miin kaa, mi tawdataake e moodon wakkati fuu.

No hooreeɓe almaami'en anniyorii warude Laajaru

⁹ Alhuudiyankooɓe heewɓe paami Iisaa ina woni Baytaniya, njehi toon. Wanaa saabe Iisaa tan ɓe njahani toon, wo faa ɓe nji'a Laajaru iirtinaado oon du. ¹⁰ Ndeen hooreeɓe almaami'en ndawridi mbaran Laajaru du, ¹¹ sabo Alhuudiyankooɓe heewɓe na cela jokkude ɓe ina ngoondina Iisaa saabe Laajaru.

No Iisaa naatiri Urusaliima (Matta 21.1-11, Marku 11.1-11, Lukka 19.28-40)

¹² Jaango majjum, jamaa keewdo wari hawrude e iidi ndiin nani Iisaa wo garoowo Urusaliima.

* **12:5** Buufi cardi keme tati ina fota e njobdi neddo hitaande.

¹³ Be kooyi licce tamarooje, 6e njakkitowii mo. I6e yeewnoo, i6e mbi'a:

—Jettooje e barke ngoodanii gardo e dow innde Joomiraado oon!† Jettooje ngoodanii mo, kanko kaananke Israa'iila!

¹⁴ Iisaa hebi molel araawa, waddii ngel. Dum foti e ko Binndi diin mbi'i:

¹⁵ «Taa kulee onon yim6e ngalluure Siyona! Ndaaree, kaananke moodon ina wara,

ina waddii molel araawa.»‡

¹⁶ Wakkati oon taalibaa6e makko 6een paamaayno ko dum woni. Ammaa gada Iisaa teddinaama, 6e miccitii ko sappanoo e dow makko ley Binndi diin duum e no dum fuu dum hawriri e ko yim6e 6een ngadani mo. ¹⁷ Jamaa tawdanoodo e Iisaa nde noddunoo Laajaru e ley saabeere de iirtinii dum ndeen, kam'en du ina kumpita yim6e kabaaru oon. ¹⁸ Duum wadi de yim6e heew6e njehi njakkitowii mo sabo 6e nanii o wadii maande haayniinde ndeen. ¹⁹ Ndeen Farisa'en mbi'unduri:

—On nji'ii, walaa fuu ko mbaawanden mo. Ndaaree no aduna oo fuu jokkiri mo.

²⁰ Woodi, ina woodi yuuru6e leydi Geres tawaa6e hakkunde war6e Urusaliima faa ndewa Laamdo ley balde iidi deen. ²¹ Be battitii Filipu jeyaado Baytisayda ley leydi Galili, 6e mbi'i dum:

—Joomii amin, miden njidi yi'ude Iisaa.

²² Filipu yehi haalanowi Andire. Be njottinowi haala kaan Iisaa. ²³ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Wakkati mo Laamdo hollata teddeengal Bii Neddo oon yottake. ²⁴ Goonga kaalanammi on: si

† 12:13 Jabuura 118.25-26. ‡ 12:15 Jakariyaa 9.9.

wabbere alkama uwake e leydi de nyolaay fu, hed-doto wo wabbere wootere. Ammaa si nde uwake e leydi nde nyolii fu, nde riman faa heewa. ²⁵ Neddo fuu jidfo yonki muudum, mursan ki, ammaa jee-biido yonki mum e adunaaru ndu, damman ki, heban nguurndam nduumiidam. ²⁶ Si neddo ina yidi gollande kam fuu, jokka kam. Do ngonumi fuu, doon golloowo am du wonata. Baabiiwo teddinan gollanoowo kam.

No Iisaa sapporii maayde muudum

²⁷ —Joonin bernde am torrake. Dume mbi'ammi? Mi wi'an Abba hisinam e wakkati o naa? Mi waawaa wi'ude noon sabo wakkati o ni waddi kam. ²⁸ Abba, mawnin innde maa.

Ndeen daande yuuri dow kammu wi'i:

—Mi mawninii nde, mi mawninan nde katin.

²⁹ Nde yimbe darinoobe doon been nannoo daande ndeen, mbi'i dum wo riggaango kammu. Wo66e mbi'i:

—Maleyka haaldi e makko!

³⁰ Iisaa wi'i 6e:

—Wanaa saabe am daande ndeen wardi, wo saabe moodon. ³¹ Joonin adunaaru ndu sarete. Joonin laamiido adunaaru bondo oon faddete yaasin. ³² Miin le, si mi toownaama e leydi ndi, mi foodan yimbe fuu ngara to am.

³³ Tawi haalaaji diin o sapporii no o maayrata.

³⁴ Yimbe been njaabii mo, mbi'i:

—Tawreeta oon anndinii min Almasiihu wo dumotoodo. Noy aan mbiirataa sanaa Bii Neddo oon toownee? Moy woni Bii Neddo oon?

³⁵ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Annoora ina wondi e moodon wakkati seeda tafon. Njahon gilla annoora ina heddi e moodon, taa nimre hippoo on. Jahoowo ley nimre anndaa do yahata. ³⁶ Ngoondinee annoora gilla imo wondi e moodon yalla odon laatoo biɓɓe annoora.

No yimɓe calorii goondinde Iisaa

Iisaa haalu dum tan, yehi suudowii ɓe. ³⁷ Maandeeji kaayniidi di o wadi yeeso maɓɓe diin fuu, wadaay de ɓe ngoondini mo, ³⁸ faa haala annabi Esaaya kaan tabita:

«Joomiraado, moy goondini waaju amin oon?

Moy ɓanginanaa baawde Joomiraado?» §

³⁹ Be mbaawaano goondinde, sabo Esaaya wi'iino du:

⁴⁰ «Laamdo wumnii gite maɓɓe,
yoornii berde maɓɓe,

taa gite maɓɓe nji'a,

taa berde maɓɓe paama,

taa ɓe tuuba, de o danna ɓe.»*

⁴¹ Esaaya wi'ii dum nde yiinoo darja Iisaa, de haali haala makko.

⁴² Ammaa dum fuu e laataade, hooreeɓe Al-huudiyankooɓe heewɓe ngoondinii Iisaa. De wo saabe Farisa'en wadi de ɓe kuli hollude ɓe ngoondinii taa ɓe mburtinee ley waajordu. ⁴³ Sabo yimɓe mana ɓe, dum ɓurani ɓe Laamdo mana ɓe.

⁴⁴ Iisaa yeewnii, wi'i:

—Goondindo kam, wanaa miin tan goondini, ammaa goondinii Nuldo kam oon du. ⁴⁵ Neddo fuu jiido kam, yi'ii Nuldo kam oon. ⁴⁶ Miin, mi warii ley adunaaru ndu wo mi annoora, faa goondindo kam

§ 12:38 Esaaya 53.1. * 12:40 Esaaya 6.10.

fuu taa heddo ley nimre. ⁴⁷ Si neddo nanii waaju am de jokkaay dum fu, wanaa miin sarotoo dum. Sabo mi waraay faa mi saroo adunaaru, ammaa wo faa mi hisina ndu ngardumi. ⁴⁸ Caliido kam de jaɓaay waajuuji am fu, ina jogii carotoodo. Haala ka kaalumi kaan sarotoo dum nyalaande sakitotoonde. ⁴⁹ Sabo ko kaalumi duum yuuraay e am. Baabiiwo nuldo kam oon hokki kam yamiroore ko kaalammi e ko mbaajotoomi. ⁵⁰ Mido anndi yamiroore makko ina hokka nguurndam ndu-umiidam. Duum wadi de ko kaalumi duum fuu, wo ko Baabiiwo wi'i kam mi haala.

13

No Iisaa lootiri koyde taalibaabe muudum

¹ Gilla iidi Faltagol yottaaki, Iisaa ina anndi wakkati mo dillata adunaaru faa yeccoo to Baabiwo oon warii. To adunaaru ga imo yidi yimbe makko, imo yidi be kaddi njingu fuu. ² Wakkati mo be kiirtotoo oon, Ibiliisa watti e bernde Yahuuda bii Simon Isikariyotto jambaade mo. ³ Iisaa na anndi Baabiiwo wattii huunde fuu e junngo muudum, ina anndi to Laamdo yuuri, to Laamdo yeccotoo du. ⁴ O ummii e hiraande ndeen, o bortii saaya makko, o hooyi gudel, o filii e makko. ⁵ Ndeen o wayli ndiyam e kaakol lootorkol, o naati e lootude koyde taalibaabe makko, imo yiggira de gudel ngel o filii ngeel. ⁶ Nde o yottinoo Simon Piyeer ndeen, wi'i mo:

—Joomam, aan lootata koyde am naa?

⁷ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—A faamaay ko ngadammi duum tafon, de a faamowan caggal joonin.

⁸ Piyeer wi'i mo:

—A lootataa koyde am abada!

Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si mi lootanaay ma koyde maa fu, a walaa ngedu to am.

⁹ Simon Piyeer wi'i mo:

—Joomam! Si wo noon, taa haafu e koyde am tan, lootu juude am e hoore am du.

¹⁰ Iisaa wi'i mo:

—Lootiido fuu wo laafudo. Walaa ko lootee si wanaa koyde muudum tan. Onon on laafube, de wanaa on fuu.

¹¹ Tawi imo anndi jambotoodo mo oon. Dum wadi de o wi'i wanaa on fuu ngoni laafube.

¹² Nde Iisaa lootunoo koyde ma66e ndeen, hooyi saaya muudum, bornii, joodii katin, wi'i 6e:

—On paamii ko ngadumi on duum naa? ¹³ Odon noddira kam «Moodibbo», odon noddira kam «Joomam». Ko mbi'oton duum wo goonga, sabo duum ngonumi. ¹⁴ Ndelle, miin Joomii on, miin Moodibbo, mi lootii koyde mon, tilay onon du lootunduron koyde. ¹⁵ Ko ngadumi on duum wo tindinoore faa onon du, ngadunduron hono ko ngadumi on duum. ¹⁶ Goonga kaalanammi on: maccudo buraa joomum teddude, nulaado du buraa nuldo dum. ¹⁷ Joonin kaa on paamii dum. Sini on njokkirii noon fu, barke na woodanii on. ¹⁸ Wanaa haala mon on fuu kaalumi. Mido anndi 6e cubiimi been, de sanaa ko Binndi diin mbi'i duum tabita: «Nyaamdudo e am oon, kam latiri kam teppere muudum.»* ¹⁹ Gilla joonin mido haalana on dum, fadde majjum e yottaade,

* **13:18** Jabuura 41.10.

faa nde dum yottii fuu, ngoondinon miin woni mo ngonumi. ²⁰ Goonga kaalanammi on: neddo fuu jaɓɓiido mo nulumi, jaɓɓake kam. Neddo fuu jaɓɓiido kam, jaɓɓake Nulɗo kam oon du.

No Yahuuda jamborii Iisaa

(*Matta 26.20-25, Marku 14.17-21, Lukka 22.21-23*)

²¹ Caggal Iisaa haalii haalaaji di fu, bernde muudum metti sanne, wi'i:

—Goonga kaalanammi on: gooto moodon jamboto kam.

²² Taalibaaɓe been yeewunduri. Be paamaay mo o haalata haala mum. ²³ Gooto e taalibaaɓe been, mo Iisaa horsini oon, ina joodii dakkol muudum.

²⁴ Simon Piyeer tamyani mo gite o yama Iisaa haala moy haalata. ²⁵ Taalibbo oon wahii dakkol makko, wi'i:

—Joomam, dum wo moye mbi'ataa?

²⁶ Iisaa jaabii, wi'i:

—Mo kokkammi lonngere nde cuuwammi nde oon.

O suuwi nde, o hokki Yahuuda ɓii Simon Isikariyotto oon. ²⁷ Nde Yahuuda jaɓunoo lonngere ndeen, Seyɗaani naati dum. Iisaa wi'i mo:

—Wadu ko ngadataa duum law!

²⁸ Tawi fay gooto e joodiibe doon been faamaay ko Iisaa haalani mo duum. ²⁹ Sabo ko Yahuuda tiigii dannga ceede maɓɓe duum, yoga miilii Iisaa wi'i o somonowoo iidi, naa danya ko o hokki talkaaɓe. ³⁰ Nde Yahuuda nanngunoo lonngere ndeen fu, yalti wakkati oon pay. Wo dum jemma.

Haala yamiroore heyre

³¹ Nde Yahuuda wurtinoo ndeen, Iisaa wi'i:

—Joonin Bii Neddo teddinaama, Laamdo du teddiniraama saabe makko. ³² Si Laamdo teddini-raama saabe makko,† kam du teddinan mo e hoore muudum, teddinan mo law. ³³ Sukaabe am, mido wondi e moodon seeda tafon. On piloto kam. Mido wi'a on joonin hono ko mbi'unoomi Alhuudiyankoobe: on mbaawaa yaade to njahammi toon. ³⁴ Mido hokka on yamiroore heyre: njidfunduree! Hono no njidirmi on ni, onon du njidunduron noon. ³⁵ Wo noon yimbe fuu annditirta wo on taalibaaBe am, ko njidundurdon duum.

No Iisaa holliri Piyeer wi'an anndaa dum
(*Matta 26.31-35, Marku 14.27-31, Lukka 22.31-34*)

³⁶ Simon Piyeer wi'i mo:

—Joomam, toy njahataa?

Iisaa jaabii mo:

—To njahammi joonin toon, a waawaa jokkude kam. De caggal joonin a jokkowan kam!

³⁷ Piyeer wi'i mo:

—Joomam, ko wadi de mi waawaa jokkude ma joonin? Yonki am kokkitirammi saabe maada.

³⁸ Iisaa jaabii mo:

—Yalla a hokkitiran yonki maa saabe am naa? Goonga kaalanammaami: fadde ndontoori e joggude a wi'an a anndaa kam kile tati.

14

No Iisaa wi'iri kam woni laawol

¹ Iisaa wi'i taalibaaBe muudum been:

† **13:32** Fuddoode aaya 32, «Si Laamdo teddiniraama saabe makko», tawaaka e dereeeji burdi fuu booyude diin.

—Taa umminee hakkillooji mon. Ngoondinee Laamdo, ngoondinee kam miin du. ² Cuudi keewdi ina ngoni ley wuro Baaba am. Si dum wanaano goonga mi haalantaa on dum. Mi yahan, mi moyyinanowa on nokku toon. ³ Ndelle, si mi moyyinanowii on nokku, mi wartan katin mi hooya on faa onon du ngonon to ngonammi toon. ⁴ Odon anndi laawol njahoowol to njahammi toon.

⁵ Tomaa wi'i mo:

—Joomii amin, min anndaa to njahataa, noy min anndirta laawol muudum?

⁶ Iisaa jaabii mo:

—Miin woni laawol, miin woni goonga, miin woni nguurdam. Fay gooto waawaa yahude to Baabiiwo si rewaay to am. ⁷ Si odon anndi kam, on anndan Baaba am oon du. Gilla joonin odon anndi mo, on nji'ii mo du.

⁸ Filipu wi'i mo:

—Joomii amin, hollu min Baabiiwo, duum ina heya min.

⁹ Iisaa wi'i mo:

—Filipu, no ngondirmi e moodon faa 6ooyi nii fuu, de faa hannden a anndaay kam naa? Jiido kam fuu, yi'ii Baabiiwo. Noy mbiirataa: «Hollu min Baabiiwo»? ¹⁰ Yalla a goondinaay mido woni e Baabiiwo, Baabiiwo du ina woni e am naa? Waajuuji di mbaajiimi on diin fuu, yuuraay e hoore am. Wo Baabiiwo gondo e am oon gollata golle muudum. ¹¹ Ngoondinee kam ko mbiimi mido woni ley Baabiiwo, Baabiiwo du ina woni ley am. Fay si on ngoondinaay haala ka, ngoondiniron kam saabe golleeji diin. ¹² Goonga kaalanammi on: neddo fuu goondindo kam, kam du gollan

gollleeji di ngollammi diin, gollan ko buri di, sabo mi yahan to Baaba am. ¹³ Mi wadanan on huunde fuu ko naaridon Laamdo saabe am. Mi wadan dum faa Baabiiwo teddiniree saabe Biddo oon. ¹⁴ Si won ko naaridon Laamdo saabe am, mi wadanan on.

No Iisaa wi'iri nuldan Ruuhu Ceniido

¹⁵ —Si odon njidi kam, on njokkan jamirooje am. ¹⁶ Mi nyaagoto Baabiiwo hokka on Ballo goddo, wonda e moodon faa abada. ¹⁷ Oon woni Ruuhu Goonga. Adunaaru waawaa jabude mo, sabo nji'ataa mo, anndaa mo. Onon le, odon anndi mo sabo imo wondi e moodon, o heddoto ley moodon du. ¹⁸ Mi yoppataa on wo on ati-ime'en. Mi wartowan to moodon. ¹⁹ Si booytii seeda aduna oo yi'ataa kam katin. De onon kaa, on nji'an kam. Saabe mido wuuri, onon du on mbuuran. ²⁰ Nyannde ndeen on paaman mido woni ley Baabiiwo, odon ngoni e am, mido woni e moodon. ²¹ Neddo fuu tiigiido jamirooje am de jokki de, kam woni jiddo kam. Jiddo kam, Baaba am yidan dum. Miin du, mi yidan dum, mi banginanan dum hoore am.

²² Yahuuda, mo wanaa Yahuuda Isikariyotto oon, jaabii mo, wi'i:

—Joomam, noy banginirantaa min hoore maa, tawee a banganaay adunaaru?

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si neddo ina yidi kam, jokkan haala am. Baaba am du yidan dum. Miin e Baaba am oon min ngaran to muudum min njoododoo e muudum.

²⁴ Neddo fuu mo yidaa kam, jukkataa haala am. Haala ka nanoton kaan, ka wanaa haala am,

wo ka haala Baabiiwo nulɗo kam oon. ²⁵ Dum kaalanammi on gilla mido tawdaa e moodon. ²⁶ Ruuhu Ceniido, Balloowo on mo Baabiiwo nuldata on e dow innde am oon, kam anndinta on kulle fuu. O miccintinan on ko mbaajinoomi on duum fuu.

²⁷ Jam njoppidammi on, jam am kokkammi on. Miin, mi hokkirtaa on no aduna oo hokkirta on ni. Taa umminee hakillooji mon, taa kulee. ²⁸ On nanii ko mbiimi on: «mi yahan, de caggal duum mi warta to moodon.» Si on njidii kam fu, on ceyoto ko njahammi to Baabiiwo, sabo Baabiiwo ɓuri kam teddude. ²⁹ Mi haalanii on joonin gilla dum waraay, faa si dum warii fu, ngoondinon. ³⁰ Mi haaldataa e moodon ko heewi katin, sabo laamiido adunaaru bondo oon ina wara. Fay huunde o waawanaa kam. ³¹ Ammaa ko Baabiiwo yamiri kam, wo duum ngadammi, faa adunaaru faama mido yidi dum. Ummee, ndillen do!

15

No Iisaa wi'iri kam woni cabiihi ngoongalaahi

¹ —Miin woni cabiihi ngoongalaahi, Baaba am woni jom ngesa cabiije. ² Lical am dimaral fuu o tayan dum. Dimoowal du fuu, o saltoto dum faa beyda rimude. ³ Onon du, gilla joonin on laabuɓe saabe waaju mo mbaajiimi on oon. ⁴ Ngonee e am, miin du mi wonan e moodon. Hono no lical cabiihi waawiraa rimude e hoore muudum sanaa tawee ingal woni e cabiihi ni, hono noon onon du, on mbaawaa rimude si on ngonaay e am. ⁵ Miin woni cabiihi, onon ngoni licce. Neddo fuu gondo e am, tawi miin du mido woni e muudum, riman

faa heewa. On mbaawaa wafude fay huunde si on ngalaa e am. ⁶ Neddo fuu mo wonaay e am, faddete yaasin hono no liccal tayaangal ni, de yooraa. Licce joorde deen kawrundurte, paddee ley yiite, de kubba. ⁷ Si odon ngoni e am, waaju am du ina woni e moodon fu, nyaagee Laamdo ko muuydon fuu on keban. ⁸ Si on ndimii faa heewii, duum hollan wo on taalibaabe am. Ndeen Baaba am mawninte. ⁹ Hono no Baabiiwo yidiri kam noon, miin du njidirmi on. Ngonee ley njinngu am. ¹⁰ Si on njokkii jamirooje am, on ngonan ley njinngu am hono no njokkirmi jamirooje Baaba am de ngonumi e njinngu muudum ni.

¹¹ Mi waajake on dum faa seyo am wona ley moodon, de seyo mon ngoon laato hiibungo. ¹² Inan yamiroore am: njidfunduree hono no njidirmi on ni. ¹³ Huunde fuu buraa njinngu ngu do mawnude: neddo hokitira yonki muudum saabe yigiraaabe muudum. ¹⁴ Onon, wo on yigiraaabe am, si on ngadii ko njamirmi on duum. ¹⁵ Mi noddirtaa on maccuube katin sabo maccudo anndaa ko joomum gollata. De mi noddirii on yigiraaabe, sabo ko narrumi Baaba am duum fuu, mi andinii on. ¹⁶ Wanaa onon cubii kam, wo miin subii on de yamiri on njahon ndimowon biibe, de biibe moodon keddo, faa Baabiiwo hokka on huunde fuu ko nyaagoridon saabe am. ¹⁷ Inan ko njamirammi on: njidfunduree.

No aduna o wanyiri Iisaa e taalibaabe muudum fuu

¹⁸ —Si yimbe adunaaru been ina mbanyi on fu, andee, miin be artii wanyude. ¹⁹ Sini on

laatakeno adunankooɓe fu, ɓe njidanno on. Ammaa on nganaa adunankooɓe. Mi subake on mi senndii on e yimɓe adunaaru. Dum saabanii ɓe wanyude on. ²⁰ Miccinee ko mbi'unoomi on duum: «Maccudɔ ɓuraa joomum.» Si ɓe torrii kam, ɓe torran on, onon du. Si ɓe njokkii haala am, ɓe njokkan haala moodon kaan du. ²¹ Be ngadīranan on dum fuu saabe am, sabo ɓe anndaa Nuldɔ kam oon. ²² Si mi waraayno, mbaajjimi ɓe, ɓe ngalaano hakke. De joonin kaa mi warii, mi waajake ɓe, ɓe ngalaa geldol fuu e dow hakkeeki maɓɓe. ²³ Nedɔ fuu banyudɔ kam, wanyii Baaba am oon du. ²⁴ Mi gollii gollleeji yeeso maɓɓe di fay gooto gollaay. Si mi gollaayno kujje deen fu, ɓe ngalaano hakke. Ammaa joonin ɓe nji'ii de fuu, de iɓe keddi iɓe mbanyi kam, miin e Baaba am. ²⁵ Dum wadii faa tabintina ko winndaa ley Tawreeta maɓɓe: «Be mbanyii kam ɓolum.»*

²⁶ Ruuhu Goonga yuuroowo to Baabiiwo, Balloowo on mo nuldammi on oon, nde wari fu, kam seedantoo kam. ²⁷ Onon du, on ceedanto kam sabo odon ngondi e am gilla fuddoode.

16

¹ —Mi waajake on dum faa taa njoppon goondinal. ² Be mburtinan on cuudi baajordi. Wakkati warowan nde bardɔ on fuu miilotoo wadii ko weli Laamɔ. ³ Be ngadan dum sabo ɓe anndaa Baabiiwo oon, ɓe anndaa kam miin du. ⁴ Mi waajake on dum, faa nde wakkati oon waroyi fu, miccodon mi haalaniino on dum.

* **15:25** Jabuura 35.19, 69.5.

Haala golle Ruuhu Ceniido

—Mi haalanaay on gilla arande sabo mido wondi e moodon. ⁵ Joonin inan mido yeccoo to Nuldo kam oon, de fay gooto moodon yamaay kam to njahammi. ⁶ On cunake sanne saabe ko kaalanmi on duum. ⁷ Dum fuu e laataade, mido haalana on goonga: mi yaha ni buri nafude on. Sabo si mi yahaay, Balloowo on oon warataa to moodon. De si mi yehii, mi nuldan on mo. ⁸ Si o warii fu, o laabinanan yimbe adunaaru dow hakkeji muβben e dow fonnditaare e sariya. ⁹ Dow hakkeji, sabo be ngoondinaay kam. ¹⁰ Dow fonnditaare, sabo mido yeccoo to Baabiiwo oon, on nji'ataa kam katin. ¹¹ Dow sariya du, sabo laamiido adunaaru bondo oon saraama.

¹² Mido jogii ko heewi katin ko mi waajoo on, ammaa on mbaawtataa dum joonin. ¹³ Nde Ruuhu Goonga oon wari fuu, dowan on faa paamon goonga fuu. Sabo ko o haalata duum wanaa e makko yuurata. Wo ko o nani o haalanta on, o humpitan on ko waroyta. ¹⁴ O teddinan kam, sabo o hooyan ko njeymi duum, de o humpita on. ¹⁵ Ko Baabiiwo oon jogii fuu, miin jeyi. Dum wadi mbiimi o humpitan on ko o hebi e am duum.

No mettorgal waylitortoo seyo

¹⁶ —Si booytii seeda, on nji'ataa kam, de si booytowii seeda katin, on nji'owan kam.

¹⁷ Yoga e taalibaaβe makko βeen yamunduri, mbi'i:

—Dume woni maanaa haala makko ko o wi'i «si booytii seeda, on nji'ataa kam de si booytowii seeda fu, on nji'owan kam katin»? Dume woni

maanaa ko o wi'i «sabo mi yahan to Baabiiwo» duum?

¹⁸ Be mbi'i:

—«Si 6ooytii seeda», dume dum fiirtata? Min paamaay ko o wi'i duum.

¹⁹ Iisaa faamii i6e njidi lamndaade dum, de wi'i 6e:

—Odon yamundura maanaa haala am ka: «Si 6ooytii seeda on nji'ataa kam, de si 6ooytowii seeda fu, on nji'owan kam katin.» ²⁰ Goonga kaalanammi on: on mboyan, on mboytoto, tawee yim6e adunaaru 6een ina ceyii. On cunoto, ammaa cunu moodon waylitoto seyo. ²¹ Si debbo na rima fu, 6erde muudum mettan sabo wakkati muudum warii. Ammaa si cukalel ngel rimaama fu, o miccitataako naawalla ndimu makko saabe seyo ko o hebi bid6o ley adunaaru duum.

²² Onon du hono noon cunortodon joonin, ammaa mi yiitan on katin, de 6erde moodon ceyoo sanne. Ndeen fay gooto waawaa bonnude seyo moodon. ²³ Nyannde ndeen, on yamataa kam fay huunde. Goonga kaalanammi on: huunde fuu ko nyaagidon Baabiiwo oon, hokkiran on saabe am.

²⁴ Faa joonin, walaa fuu ko nyaagoridon saabe am. Nyagee, on ke6an, faa seyo moodon heewa.

Haala jaalagol Iisaa adunaaru

²⁵ —Ko kaalanmi on joonin duum wo haala kippaaka. De wakkati waran mo mi hippataa haala. Ndeen kaa mi haalanan on haala Baabiiwo faa laa6a. ²⁶ Nyannde ndeen on nyaagorto Laam6o saabe am. Mi wi'aay mi nyaaganto on Baabiiwo, ²⁷ sabo Baabiiwo e hoore muudum ina yidi on. O yidirii on saabe ko njidudon kam, on ngoondinii to

Laamdo yuurumi. ²⁸ Mi yuurii to Baabiiwo, mi warii e adunaaru. Joonin mido dilla adunaaru ndu, mi yeccoo to Baabiiwo.

²⁹ Taalibaaɓe makko mbi'i mo:

—Joonin kaa, a haalii faa laaɓi, walaa fuu ko kippudaa. ³⁰ Joonin kaa, min paamii ada anndi huunde fuu, a haajaaka fay gooto yame. Saabe duum wadi de min ngoondini wo a yuurudo to Laamdo.

³¹ Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Joonin, on ngoondinii naa? ³² Wakkati ina wara, o warii joonin, do on fuu caakotodon, mono fuu hoota suudu muudum, njoppon kam mi perwudo. Ammaa mi wanaa perwudo, sabo Baabiiwo oon ina wondi e am. ³³ Mi haalanii on dum, faa keɓon jam ley gondal am. Ley adunaaru ndu on keɓan torra, ammaa cemmbinee berde mon, sabo miin, mi jaalake adunaaru ndu!

17

No Iisaa du'orii saabe taalibaaɓe muudum

¹ Nde Iisaa waajinoo waajuuji diin ndeen, tiggi-tii kammu, wi'i:

—Baabiiwo, wakkati oon warii, teddin Biya, faa Biya oon du teddine. ² Sabo a hokkii mo baawde dow neddo fuu, faa o hokka ɓe kokkudaa mo ɓeen fuu nguurndam nduumiidam. ³ Nguurndam nduumiidam wo anndude ma, aan Laamdo gooto goongaajo oon, e anndude Iisaa Almasiihu mo nuldaa oon. ⁴ Mi teddinii ma e dow leydi ndi, mi yottinii gollal ngal kokkudaa kam mi golla ngaal. ⁵ Joonin kaa, Baabiiwo, teddinam yeeso maa darja

mo ngoodunoomi to maada gilla adunaaru ndu tagaaka.

⁶Yimbe be kokkudaa kam e adunaaru ndu been, mi banginani dum'en innde maa. Aan jeyi be, a hokkii kam be, i be njokki haala maa. ⁷Joonin kaa, be anndii ko kokkudaa kam duum fuu to maada yuuri, ⁸sabo mi haaltanii be haalaaji di kokkudaa kam diin. Be njaɓii di, be kebii tanyoral wo to maada yuurumi, be ngoondinii aan nuli kam. ⁹Mido nyaage saabe maɓbe. Mi nyaagataako saabe adunaaru nduun, mido nyaagoo saabe be kokkudaa kam been, sabo aan jeyi be. ¹⁰Be njeymi fuu, wo aan jeyi, be njeydaa fuu, wo miin jeyi. Mi teddiniraama saabe maɓbe. ¹¹Joonin mi heddataako ley adunaaru katin. To maada njahammi. De kambe kaa, be keddoto e mayru. Aan Baabiiwo Ceniido, reenir be baawde innde maada nde kokkudaa kam ndeen, faa be laatoo gootum hono no meeden ni. ¹²Nde ngondunoomi e maɓbe ley adunaaru ndu ndeen, mi reenirii be baawde innde maa nde kokkudaa kam ndeen, mi tinnake e maɓbe. Fay gooto halkaay si wanaa jeydo halkude oon, faa ko sappaa e Binndi diin duum tabita. ¹³Joonin kaa mido wara to maada. Mido haala haalaaji di gilla mido heddii e adunaaru ndu tafon, faa seyo am heewa ley maɓbe. ¹⁴Mi yottinani be haala maa. Adunaaru ndu wanyii be, sabo be njeyaaka e mayru, hono no miin du mi jeyiraaka e mayru ni. ¹⁵Mi nyaagaaki ittaa be e adunaaru ndu, de mido nyaage ndeenaa be e bondo oon. ¹⁶Be njeyaaka e adunaaru ndu, hono no miin du

mi jeyiraaka e mayru ni. ¹⁷ Ceniraa ɓe e goonga.* Haala maa woni goonga. ¹⁸ Hono no nulirɗaa kam e adunaaru ndu noon, miin du nulirmi ɓe e mayru. ¹⁹ Mido senira hoore am saabe maɓɓe, faa kamɓe du ɓe laatoo seniraaɓe goonga.

²⁰ Wanaa saabe maɓɓe tan nyaagantomaami. Mido nyaaganoo du saabe goondinirɓe kam e waa-juuji maɓɓe ɓeen. ²¹ Mido nyaage faa ɓe fuu ɓe laatoo gootum. Hono no aan Baabiiwo ngonirɗaa e am noon, e miin du ngonirmi e maada, kamɓe du ɓe ngona e meeden, faa adunaaru ndu goondina aan nuli kam. ²² Mi hokkii ɓe teddeengal ngal kokkudaa kam ngaal, faa ɓe laatoo gootum, hono no laatoriden gootum ni, ²³ miin e maɓɓe, aan du e am. Dum wo faa ɓe laatodoo gooto kibɓudo. Ndeen adunaaru ndu faaman aan nuli kam, ndu faaman du ada yidi ɓe hono no njidirɗaa kam ni. ²⁴ Baabiiwo, mido yidi ɓe kokkudaa kam ɓeen ngonda e am nokku fuu ɗo tawaami, faa ɓe nji'a teddeengal ngal kokkudaa kam ngaal sabo a yidii kam gilla adunaaru ndu joyyinaaka.

²⁵ Baabiiwo ponnditiido, adunaaru ndu anndaa ma, de miin kaa mido anndi ma. Bee ɗo du ina anndi aan nuli kam. ²⁶ Mi anndinii ɓe ko ngonɗaa, mi beydan anndinde ɓe, faa njinngu ngu njidɗaa kam nguun wona e maɓɓe, miin du mi wona e maɓɓe.

18

* **17:17** E ley geresankoore haala Senude kaan ina holla ko Laamɗo suɓii de senndi faa golla muuyde muudum.

No Iisaa nanngiraa
(*Matta 26.47-56, Marku 14.43-50, Lukka 22.47-53*)

¹ Nde Iisaa du'inoo dum fu, yaadi e taalibaaɓe muudum, peyyiti gooruwol bi'eteengol Kedoron. Toon na woodi nokku keewɗo ledde. Be naati toon. ² Yahuuda jambotooɗo mo oon ina anndi nokku oon, sabo Iisaa e taalibaaɓe muudum ina mboowi hawritinde toon. ³ Yahuuda yaari oorn-gal sordaasiibe e gollooɓe yuuruɓe to hooreeɓe almaami'en e Farisa'en. Be ngari toon, iibe njogii fitillaaji e jaynorde e kaɓitirde. ⁴ Iisaa ina anndi ko warata e muudum fuu, jakkitii ɓe, wi'i:

—Moy pilotodon?

⁵ Be njaabii mo:

—Iisaa Nasaraatuujo oon.

O wi'i ɓe:

—Wo miin.

Yahuuda jambotooɗo mo oon du ina darii doon ina wondi e maɓɓe. ⁶ Nde Iisaa wi'unoo «Wo miin» ndeen, ɓe njaatiri gada ɓe caami e leydi. ⁷ Iisaa yami ɓe katin:

—Moy pilotodon?

Be njaabii, ɓe mbi'i:

—Iisaa Nasaraatuujo oon.

⁸ Iisaa wi'i ɓe:

—Mi wi'ii on, wo miin! Si wo miin pilotodon, accce ɓee kaa njaha.

⁹ Noon dum laatorii, faa haala Iisaa kaan tabita: «Mi lallinaay fay gooto e ɓe kokkudaa kam ɓeen.»

¹⁰ Simon Piyeer ina jogii kaafaahi, soorti ki, soppi maccuɗo Almaami Mawɗo nowru nyaamru faa ndu tayi. Golloowo oon ina wi'ee Malkus.

¹¹ Ndeen Iisaa wi'i Piyeer:

—Soornu kaafaahi maa ki e hulgo muuɗum. Ada miilii mi yardataa horde torra nde Baabiiwo hokki kam ndeen naa?

¹² Doon sordaasiiɓe e mawɗo muɓɓen e gol-lanooɓe hooreeɓe Alhuudiyankooɓe nanngi Iisaa, kaɓɓi ɗum. ¹³ Be njaari ɗum to Annas tafon. Annas wo esoo Kayafas laatiɗo Almaami Mawɗo ley hitaande ndeen. ¹⁴ Tawi kanko Kayafas oon dawrannoo hooreeɓe Alhuudiyankooɓe dabare, tindini ɓe, wi'i: ko ɓuri woodde e yimɓe lenyol ngol, neddo gooto maayana ɓe.*

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa

(Matta 26.69-70, Marku 14.66-68, Lukka 22.55-57)

¹⁵ Simon Piyeer e taalibaajo godɗo njokki Iisaa. Taalibaajo oon ina anndunduri e Almaami Mawɗo oon, ɗuum wadi de o heɓi naaddude e Iisaa galle Almaami Mawɗo oon. ¹⁶ Piyeer kaa darii yaasin to dammbugal toon. Taalibaajo anndundurɗo e Almaami Mawɗo oon, yalti haaldi e debbo doomoowo dammbugal ngaal oon, nanni Piyeer. ¹⁷ Korɗo doomoowo dammbugal oon yami Piyeer:

—Aan le, a wanaa gooto e taalibaaɓe gorko oon naa?

Piyeer jaabii mo, wi'i:

—Mi wanaa!

¹⁸ Tawi gollooɓe e doomooɓe kuɓɓiino yiite ina yuuloo sabo jaangol ina woodi. Piyeer du na darodii e maɓɓe ina yuuloo.

* **18:14** Yuhanna 11.49-50.

No mawbe diina carorii Iisaa
(Matta 26.59-66, Marku 14.55-64, Lukka 22.66-71)

¹⁹ Ndeen Almaami Mawdo oon yami Iisaa haala taalibaaɓe muudum e waaju mum. ²⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Mi ɓanginanii adunaaru ndu waaju am. Wakkati fuu mido waajoo ley cuudi baajordi e ley suudu dewal mawndu to Alhuudiyankoobe fuu kawritata toon. Walaa fuu ko kaaldumi cuncukka. ²¹ Ko saabii ada yama kam? Yamu hettindaniibe kam been. Kambe kaa, ibe anndi ko mbaajimi duum.

²² Nde Iisaa haalnoo dum ndeen, gooto e doomoobe been feenyi dum, wi'i:

—Nii njaabortodaa Almaami Mawdo naa?

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si ko boni mbiimi, haalanam ko boni e majjum. Si tawii ko woodi mbiimi du, ko wadi de piidaa kam?

²⁴ Ndeen Annas nuldi mo to Kayafas Almaami Mawdo oon, imo haɓɓaa.

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa katin
(Matta 26.71-75, Marku 14.69-72, Lukka 22.58-62)

²⁵ Simon Piyeer ina darii toon ina yuuloo. Be mbi'i mo:

—Aan, a wanaa gooto e taalibaaɓe makko been naa?

O yeddi, o wi'i:

—Mi wanaa!

²⁶ Gooto e golloobe Almaami Mawdo oon, saki-ike mo Piyeer tayunoo nowru muudum oon, wi'i:

—Wanaa mi yiidii ma e makko ley nokku keewdo ledde toon naa?

²⁷ Piyeer yeddi katin, de wakkati oon pay, ndon-toori joggi.

No Iisaa saroraa yeeso Pilaatu

(Matta 27.1-2, 11-14, Marku 15.1-5, Lukka 23.1-5)

²⁸ Caggal duum, 6e itti Iisaa to Kayafas gilla fajiri kecco, 6e njaari mo to laamordu goforneer oon. Yaaru6e mo been naataay suudu nduun, sabo si 6e naatiino fu, 6e tuunan e ley diina, de 6e mbaawaa nyaamude nyaamdu iidi Faltagol nduun. ²⁹ Pilaatu, goforneer oon, yalti yehi to ma66e yaasin toon, wi'i 6e:

—Dume peldoton gorko o?

³⁰ Be njaabii mo:

—Si o gollaayno ko boni, min ngaddataano mo to maada.

³¹ Ndeen Pilaatu wi'i 6e:

—Njaaree mo, carodon mo sariya moodon.

Alhuudiyankoo6e been njaabii:

—Laamu hokkaay min laawol warude fay gooto.

³² Nii haala ka Iisaa haalnoo dow maayde muudum kaan tabitiri. ³³ Pilaatu yeccii naati laamordu nduun, noddi Iisaa, wi'i dum:

—Aan woni kaananke Alhuudiyankoo6e oon naa?

³⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Aan e hoore maa wi'i noon naa wo66e narrudaa?

³⁵ Pilaatu jaabii mo:

—Miin, mi Alhuudiyanke naa? Dume ngadufaa de lenyol maa e hooreeɓe almaami'en ngaddi ma to am?

³⁶ Iisaa jaabii, wi'i:

—Laamu am jeyaaka e adunaaru ndu. Sini ingu jeyanoo e adunaaru ndu, gollooɓe am kaɓanno taa mi naata juude hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. De si goonga laamu am yuuraay e adunaaru ndu.

³⁷ Ndeen Pilaatu wi'i mo:

—Ndelle, a kaananke naa?

Iisaa jaabii, wi'i:

—Aan e hoore maa haali, wo mi kaananke. Walaa fuu ko ndimiraami de ngarmi ley adunaaru ndu si wanaa faa mi seedoo goonga. Neddo fuu jiddo goonga, ina nana daande am.

³⁸ Pilaatu wi'i mo:

—Goonga? Dume woni goonga?

Nde Pilaatu yamunoo dum fu, yalti katin, taw-towi Alhuudiyankooɓe been to yaasin toon, wi'i ɓe:

—Mi heɓaay feloore fay wootere e makko.

³⁹ Kaa ley al'aada moodon, iidi Faltagol fuu mido yoofana on kasunke gooto. Odon njidi mi yoofana on kaananke Alhuudiyankooɓe oon naa?

⁴⁰ Be fuu ɓe peekii, ɓe mbi'i:

—Wanaa oon, Barabas min njidi.

Barabas le wo muurtunoodo.

19

¹ Ndeen Pilaatu yamiri Iisaa nanngée, fiyee dorri. ² Sordaasiibe been canyi taarde gi'e, kippi

e hoore makko, ɓorni mo saaya mbodeeha.* ³ Be ɓattitii mo, iɓe mbi'a:

—Foofoo, kaananke Alhuudiyankooɓe!

Iɓe peenya mo. ⁴ Pilaatu yalti katin, wi'i Alhuudiyankooɓe ɓeen:

—Mi wurtinan mo faa anndon mi heɓaay feloore fay wootere e makko.

⁵ Ndeen Iisaa wurtinana yaasin ina hippii taarde gi'e ndeen, ina ɓornii saaya mbodeeha kaan. Pilaatu wi'i ɓe:

—Inan gorko oo!

⁶ Nde hooreeɓe almaami'en e gollooɓe muɓɓen ɓeen njiinoo mo ndeen, peekii mbi'i:

—Tontu mo e leggal palaangal! Tontu mo e leggal palaangal!

Pilaatu wi'i ɓe:

—Nanngée mo onon tonton mo, sabo miin kaa, mi heɓaay feloore e makko.

⁷ Alhuudiyankooɓe njaabii mo:

—O luttii sariya amin. E ley sariya amin oon kaa tilay o waree, sabo o wadii hoore makko o Bii Laamɗo.

⁸ Nde Pilaatu nannoo haala kaan ndeen, kulol muudum ɓeydii. ⁹ O naati suudu nduun katin o wi'i Iisaa:

—Toy yuurataa?

Iisaa jaabaaki mo fay huunde. ¹⁰ Ndeen Pilaatu wi'i mo:

—Yalla a haaldataa e am naa? Yalla a anndaa mido waawi yoppude ma, mido waawi tontude ma?

¹¹ Iisaa jaabii mo, wi'i:

* **19:2** Wakkati Iisaa, saaya mbodeeha wo saaya ka kaananke ɓornotoo.

—Si wanaa Laamdo hokki ma baawde, a waawanaa kam fay huunde. Duum wadi de gattudo kam e junngo maada oon ina buri maa hakkeji.

¹² Gilla ndeen Pilaatu ina filoo yoppude mo. Dum wadi de Alhuudiyankoobe ina peekoo, ina mbi'a:

—Sini a yoppii mo, a wanaa yigoo kaananke Roma mawdo oon. Neddo fuu gadudo hoore muudum kaananke wo ganyo kaananke Roma.

¹³ Nde Pilaatu nannoo haalaaji diin ndeen, wur-tini Iisaa, joodii dow joodorgal sariya, nokku bi'eteedo Kaaye Cehaade (e ibraninkoore na wi'ee Gabbata). ¹⁴ Ndeen wo nyannde segilanteende iidi Faltagol, wakkati hakkunde naange. Pilaatu wi'i Alhuudiyankoobe:

—Inan kaananke moodon!

¹⁵ Be yeewnii semmbe:

—War mo! War mo! Tontu mo e leggal palaangal!

Pilaatu jaabii, wi'i:

—Mi tonta kaananke moodon oon naa?

Hooreebe almaami'en been mbi'i:

—Min ngalaa kaananke si wanaa kaananke Roma mawdo oon.

¹⁶ Ndeen o hokki 6e Iisaa faa 6e tontowa dum.

No Iisaa tontiraa dow leggal palaangal

(Matta 27.32-44, Marku 15.21-32, Lukka 23.26-43)

Ndelle sordaasiibe been nanngi Iisaa, njaadi e muudum. ¹⁷ Iisaa yalti ina ronndii leggal muudum palaangal faa yottii nokku bi'eteedo Laalagal Hoore (e ibraninkoore na wi'ee Golgata).

¹⁸ Doon 6e tontidi mo e wobbe dido: oo gere

nano, oo du gere nyaamo, Iisaa ina tummbii.
¹⁹ Pilaatu yamiri 6e mbinnda e alluwal, 6e takka ngal e leggal palaangal ngaal. Binndi dow maggal na mbi'a: IISAA NASARAATUUJO, KAAANANKE ALHU-UDIYANKOO6E. ²⁰ Alhuudiyankoo6e heew6e njanngi binndi diin sabo do Iisaa tontaa doon woddaa ngalluure ndeen. Alluwal ngaal winndaama e ibraninkoore e geresankoore e romankoore. ²¹ Ndeen hooree6e almaami'en been mbi'i Pilaatu: —Taa winndu: «Kaananke Alhuudiyankoo6e», winndu: «o wi'ii kanko woni kaananke Alhuudiyankoo6e».

²² Pilaatu jaabii:

—Ko mbinndumi duum winndaama, tilake.

²³ Nde sordaasii6e been tilinoo tontude Iisaa ndeen, pecci kaddule makko pecce nay. Mono fuu hooyi feccere muudum. Be kooyi saaya makko du. Saaya kaan walaa nyoogol. Ka fuu ka lefol gootol.

²⁴ Sordaasii6e been kaaldi:

—Taa ceeken saaya ka. Ngaden ka cumnal, ndaaren moy hebata ka.

Dum wadii, faa ko sappaa e Binndi diin duum tabita:

«Be peccii kaddule am hakkunde ma66e,

6e ngadii saaya am cumnal.»†

Noon sordaasii6e been ngadi.

²⁵ Inna Iisaa, e sakiike inna muudum debbo, e Mariyama dee Kolopa, e Mariyama mo Magdala ina ndarii dakkol leggal ngal Iisaa tontaa e muudum ngaal. ²⁶ Iisaa yi'i inna muudum e taalibaajo muudum korsudo oon ina ndarodii, wi'i inna mum:

† 19:24 Jabuura 22.19.

—Inna, inan ɓiya!

²⁷ Ndeen o wi'i taalibaajo oon:

—Inan inna maada.

Gilla wakkati oon taalibaajo oon yaari Mariyama wuro muudum.

Haala maayde Iisaa

(*Matta 27.45-56, Marku 15.33-41, Lukka 23.44-49*)

²⁸ Caggal duum, Iisaa anndi walaa fuu ko heddi. Faa tabintina ko Binndi diin mbi'i duum, o wi'i:

—Mi domdii!†

²⁹ Loongel keewngel ndiyam lammudam ina woni doon. Be cuuwi tekkere e ndiyam lammudam daam, ɓe kaɓɓi e loosol lekki hisop, ɓe ɓattini e hunduko makko. ³⁰ Nde Iisaa meedunoo dam ndeen, wi'i:

—Tilake!

O turi hoore makko, o yoofi yonki makko.

³¹ Ndeen wo nyannde segilanteende iidi. Hooreeɓe Alhuudiyankooɓe nyaagii Pilaatu faa koyde tontaabe been kelee, de ɓe adee, taa terde deen keddo e ledde deen nyalaande fowteteende. Sabo nyannde ndeen wo teddunde. ³² Ndelle sordaasiibe been ngari, keli korre worɓe diɗo tontidanooɓe e Iisaa been. ³³ Ammaa nde ɓe njottinoo Iisaa ndeen, ɓe tawi o maayii. Dum wadi de ɓe kelaay korre makko. ³⁴ De gooto e sordaasiibe been yuwi Iisaa labbo e wuttudu. Wakkati oon fu, yiyam e ndiyam njuppii. ³⁵ Neddo ceediɗo dum oon yi'i dum. Seedaaku makko du wo goonga. Kaalɗo oon ina anndi haalii goonga,

† 19:28 Jabuura 22.16.

faa onon du, ngoonɗinon. ³⁶ Dum fuu wadɗii, faa ko Binndi ɗiin mbi'i ɗuum tabita:

«Fay gootal e yi'e makko helataake.»§

³⁷ Di mbi'i katin:

«Be ndaaran mo ɓe njuwnoo oon.»*

No ɓanndu Iisaa wattiraa e saabeere

(Matta 27.57-61, Marku 15.42-47, Lukka 23.50-56)

³⁸ Caggal ɗuum, Yuusufi Arimatiiyanke nyaagii Pilaatu faa hooya ɓanndu Iisaa. Pilaatu jaɓani mo ɗum. O hooyi ndu. Tawi Yuusufi oon wo taal-ibaajo Iisaa e cuncukka, sabo imo hula hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. ³⁹ Nikodemu jaanooɗo to Iisaa jemma oon du wari, waddi urdiiji jillunduraadi bi'eteedi miiri e alowe.† Teddeefi majjum wo hono kilooji capande tati e ɗiɗi. ⁴⁰ Kamɓe ɗiɗo ɓe kooyi ɓanndu Iisaa, ɓe piili ndu e kasanke gattaado urdiiji ɗiin hono no Alhuudiyankooɓe mboowiri uwirde maayɓe muɓɓen ni. ⁴¹ Do Iisaa tontanoo ɗoon ina woodi nokku keewɗo leɗɗe. Ley nokku oon ina woodi saabeere heyre ɗo fay gooto wattaaka abada. ⁴² Be ngatti ɓanndu Iisaa ley saabeere ndeen sabo nyannde ndeen wo nyannde nde Alhuudiyankooɓe cegilantoo nyannde fowteteende, de saabeere ndeen ina ɓadii ɗo Iisaa tontanoo ɗoon.

20

Haala iirtagol Iisaa

(Matta 28.1-8, Marku 16.1-8, Lukka 24.1-12)

§ **19:36** Wurtagol 12.46, Jabuura 34.21. * **19:37** Jakariyaa 12.10. † **19:39** Miiri wo dakkere uurnde. Alowe du wo conndi leɗɗe uurde.

¹ Nyannde alan, go'aberde e jeddiiire ndeen, Mariyama mo Magdala hejji, yehi to saabeere toon. O tawi hayre uddiranoonde saabeere ndeen tallitaama. ² O doggi, o yehi to Simon Piyeer e taalibaajo mo Iisaa horsinnoo oon, o wi'i 6e:

—Be ittii Joomii en e saabeere ndeen, mi anndaa fuu do 6e ngatti mo.

³ Piyeer e taalibaajo oon njalti, njehi to saabeere toon. ⁴ Be dido fuu, i6e ndogga. Taalibaajo oon dadi Piyeer, artii dum e saabeere ndeen. ⁵ O yuurnii, o yi'i kasanke oon wo 6olo, de o naataay. ⁶ Simon Piyeer, kam kaa nde yottinoo fu, naati, tawi kasanke oon ina waalii. ⁷ Lefol piilanoongol e hoore Iisaa ngool tawdaaka e kasanke oon, ngol tawaama ingol sowii e feere maggol. ⁸ Ndeen taalibaajo artinoo do yottaade oon, kam du naati, yi'i, goondini. ⁹ Tawi 6e paamaayno tafon ko Binndi diin mbi'i ina tilsi Iisaa ummitoo e maayde. ¹⁰ Caggal duum, taalibaabe dido been kooti.

*No Iisaa 6angirani Mariyama mo Magdala
(Matta 28.9-10, Marku 16.9-11)*

¹¹ Mariyama le ina darii do dammbugal saabeere doon, ina woya. O turii, o yuurnii ley saabeere ndeen. ¹² O yi'i maleyka'en dido 6e kaddule daneeje ina njoodii do 6anndu Iisaa nduun wonnoo doon, gooto faro hoore, gooto oon du faro koyde. ¹³ Maleyka'en been mbi'i mo:

—Banndam debbo, dume mboyataa?

O jaabii 6e, o wi'i:

—Be ittii Joomam do, de mi anndaa fuu to 6e ngattowi dum.

¹⁴ Nde o haalnoo haala kaan ndeen, o waylitii, o yi'i Iisaa ina darii, de o annditaay d̄um. ¹⁵ Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, d̄ume mboyataa? Moy pilotodaa?

Mariyama miilii wo golloowo nokku oon haaldata e muudum, wi'i mo:

—Joomam, si aan itti mo d̄o, haalanam d̄o ngattudaa mo, faa mi hooya mo.

¹⁶ Iisaa wi'i mo:

—Mariyama!

O yeeyii, o wi'i e ibraninkoore:

—*Rabbunii!* (d̄um na fiirta «Moodibbo»).

¹⁷ Iisaa wi'i mo:

—Taa meemam, sabo mi yeenjaay to Baabiiwo tafon. Yahu to sakiraaɓe am, mbi'aa ɓe mi yeeɗan mi yaha to Baaba am, wo Baaba moodon du, to Laamd̄o am, wo Laamd̄o moodon du.

¹⁸ Mariyama mo Magdala haalanowi taalibaaɓe ɓeen, wi'i ɓe:

—Mi yi'ii Joomii en oon.

O haalani ɓe ko Iisaa haalani mo d̄uum fuu.

No Iisaa ɓangirani taalibaaɓe muudum

(Matta 28.16-20, Marku 16.14-18, Lukka 24.36-49)

¹⁹ Nde kiiral naange alan warnoo ndeen, taalibaaɓe Iisaa ɓeen na ngoni ley suudu na cokitii saabe kulol hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. Ndeen Iisaa wari darii hakkunde maɓɓe, wi'i ɓe:

—Jam wundu e moodon!

²⁰ Nde o jowtunoo ɓe ndeen, o holli ɓe newe juude makko e wuttudu makko. Taalibaaɓe ɓeen ceyii nde njiinoo Joomiraado ndeen. ²¹ Caggal d̄uum Iisaa wi'i ɓe katin:

—Onon e jam! Hono no Baabiiwo nuliri kam ni, miin du nulirammi on.

²² Nde o haalnoo haalaaji diin ndeen, o fuufi dow maɓɓe, o wi'i:

—Njaɓee Ruuhu Ceniido! ²³ Mo njaafanidon hakkeji muudum, yaafanaama di. Mo on njaafanaaki hakkeji muudum du, yaafantaake di.

No Iisaa ɓangirani Tomaa

²⁴ De Tomaa noddirteedo Funereejo, gooto e sappo e diɗo ɓeen, tawaaka doon nde Iisaa ɓangunoo hakkunde maɓɓe ndeen. ²⁵ Taalibaaɓe ɓeen mbi'i mo:

—Min nji'ii Joomii en!

O jaabii ɓe:

—Si mi yi'aay batite tontande deen e newe makko, de mi watta honndu am e majje, mi watta junngo am e wuttudu makko fu, abada mi goondintaa.

²⁶ Jeddiire wootere caggal duum, taalibaaɓe ɓeen kawriti katin. Tomaa ina wondi e maɓɓe. Gampuuje deen fuu ina cokii. Iisaa ɓangi, darii hakkunde maɓɓe, wi'i:

—Onon e jam!

²⁷ O wi'i Tomaa:

—Wattu do honndu maa, ndaar juude am. Battin junngo maa, wattu ngo e wuttudu am. Sel sikki-tirde, goondin tan.

²⁸ Tomaa jaabii, wi'i mo:

—Joomam, Laamdo am!

²⁹ Iisaa wi'i mo:

—Saabe ko njiidaa kam duum wadi de ngoondindaa. Barke woodanii 6e nji'aay kam de ngoondini.

Haala anniya dewtere nde

³⁰ Iisaa wadi yeeso taalibaa6e muudum maandeeji kaayniidi goddi keewdi di mbinndaaka ley dewtere nde. ³¹ Di do mbinndaama, faa ngoondinon Iisaa woni Almasiihu Bii Laamdo, faa si on ngoondinii, ke6on nguurndam saabe makko.

21

No Iisaa 6angirani taalibaa6e muudum nje6do

¹ Caggal duum, Iisaa 6angani taalibaa6e muudum 6een katin sera maayo Tiberiyas. Inan no o 6angiri: ² Simon Piyeer e Tomaa noddirteedo Funereejo oon e Natanayel mo Kaana leydi Galili e 6i66e Jebede wor6e 6een e taalibaa6e wo66e dido, 6e fuu i6e tawdaa toon. ³ Simon Piyeer wi'i 6e:

—Mi yahan nanngoyde liyyi.

Be mbi'i mo:

—Minen du, min njaadan e maa.

Be njalti, 6e naatowi laana ndiyam. Jemma oon, 6e ke6aay fay huunde. ⁴ Nde pooyngol feccinoo ndeen, tawi Iisaa na darii to hunnduko maayo ngon, ammaa taalibaa6e 6een annditaay yalla wo dum Iisaa. ⁵ O wi'i 6e:

—Hey banndiraa6e, yalla on ke6ii ko nyaamete naa?

Be mbi'i:

—Min ngalaa.

⁶ O wi'i 6e:

—Paddee fiil oon gere nyaamo laana ka, on keɓan.

Ndelle 6e paddi fiil oon. Be kebi liyyi faa 6e kunngii suuwɗude o. ⁷Taalibaaɗo mo Iisaa horsini oon wi'i Piyeer:

—Wo ɗum Joomiraado!

Nde Simon Piyeer nannoo ɗum wo joomiraado ndeen, ɓornii saaya muuɗum, sabo o ɓortinooɗo ley laana toon. O fitti o fiyii e ndiyam ɗaam. ⁸Taalibaaɗe heddiɗe ɓeen ngaddi laana kaan, ina ndaasa fiil keewɗo liyyi oon. Tawi 6e mbodɗaa e hunnduko ndiyam ɗaam ɓuraa hono piye keme ɗiɗi. ⁹Nde 6e njippinoo laana kaan ndeen, 6e nji'i liyyi ina njowii dow yulɗe yiite, 6e nji'i buuru du. ¹⁰Iisaa wi'i 6e:

—Ngaddee yoga e liyyi ɗi nanngudon joonin ɗiin.

¹¹Simon Piyeer naati laana kaan, foodi fiil oon faa wurtini yaasin. O keewɗo liyyi mawɗi. Liyyi ɗiin wo hemre e capande joy e tati. No ɗi poti heewude nii fuu, fiil oon seekaaki. ¹²Iisaa wi'i 6e:

—Ngaree, nyaamee!

Fay gooto e taalibaaɗe ɓeen suusaay yamude mo «Aan wo a moy?» Be fuu 6e annditii wo ɗum Joomiraado. ¹³Ndeen Iisaa wari, hooyi buuru e liyyi, hokki 6e. ¹⁴Ngol woni tatabol ko Iisaa ɓangani taalibaaɗe muuɗum gada ummitagol muuɗum.

No Iisaa haaldiri e Piyeer

¹⁵Nde 6e tilinoo e fummude ndeen, Iisaa wi'i Simon Piyeer:

—Simon ɓii Yuhanna, ada ɓuri ɓee ɗo yidude kam naa?

O jaabii, o wi'i:

—Goonga, Joomam, aɗa anndi mido yidi ma.

Iisaa wi'i mo:

—Nyaamnaa mbaaloy am kooy!

¹⁶ Iisaa wi'i mo katin:

—Simon, ɓii Yuhanna, aɗa yidi kam naa?

O jaabii, o wi'i:

—Goonga, Joomam, aɗa anndi mido yidi ma!

Iisaa wi'i mo:

—Nduraa baali am ɗiin!

¹⁷ Iisaa wi'i mo katin:

—Simon, ɓii Yuhanna, aɗa yidi kam naa?

Piyeer sunii sabo joonin woni kilol tataɓol ko

Iisaa wi'i mo «Aɗa yidi kam naa?» Piyeer wi'i mo:

—Joomam, aɗa anndi huunde fuu, aɗa anndi mido yidi ma.

Iisaa wi'i mo:

—Nyaamnaa baali am ɗiin! ¹⁸ Goonga kaalanammaami, e njokollaaku maa a ɓornake kaddule maa, a yehii to njiddaa fuu. Ammaa si a naywii fu, a foortan juude maa, de godɗo ɓorne ɗe, yaare to a yidaa.

¹⁹ E haalaaji ɗiin Iisaa sapporii no Piyeer maayrata e no teddirirta Laamɗo. Nde o haalnoo ɗum ndeen, o wi'i ɗum:

—Jokkam!

No Iisaa haaliri haala taalibaajo muudum korsuɗo oon

²⁰ Piyeer yeeyii, yi'i taalibaajo mo Iisaa horsini oon ina jokki ɗum'en. Oon woni bahinooɗo ɗakkol Iisaa nde ɓe kirtotonoo ndeen, de wi'i: «Joomam, moy woni jambotooɗo ma oon?»

²¹ Nde Piyeer yiinoo taalibaajo oon ndeen, wi'i Iisaa:

—Joomam, noy oo le wattinirta?

²² Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si mido muuyani mo nguurndam faa nde ngartoyimi, dume jomi ma e majjum? Aan kaa, jokkam tan.

²³ Ndelle haala ka sankitii hakkunde goondin6e Iisaa ina mbi'a taalibaajo oon maayataa. Ammaa Iisaa wi'aay o maayataa, ko o wi'i dey: «Si mido muuyani mo nguurndam faa nde ngartoyimi, dume jomi ma e majjum?»

²⁴ Oon woni taalibaajo ceediido kulle deen de winndi de. Eden anndi du seedaaku makko oon wo goonga.

Timmoode dewtere nde

²⁵ Iisaa wadi kulle godde keewde katin. Si de mbinndiranooma gootel gootel, mido miiloo dewte deen keyidataano ley adunaaru ndu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Sep 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2